

Szerkesztőség:
Femplomudvar 2. szám
Kiadóhivatal:
Sándor király-utca 9. sz.
Sürgőnycim: Délbácska
Telefonszám: 177

DÉLBÁCSKA

Előfizetési árak:
Egy óra - - 20 dinár
Negyedévre - 60 dinár
Félévre - - 120 dinár
Egyes szám ára:
1 DINAR

NOVISAD, 1922 december 24 || POLITIKAI NAPILAP || III. évf. 287. szám Vasárnap

Magyar Karácsony... A volt és az új pénzügyminiszter nyilatkoznak a valutajavítási katasztrófáról

Aki lelkeinkbe lát, hinnie kell: mi-bennünk nincsen gyűlölet. A mi kezünk nem ököl, csak munkás-ujjak mozaikja. A szemünk és szavunk nem vádol. Mi itt halkan járunk, és a verejték, amely eihull szűkös mindennapi kenyérünkért, a jószándék, mely kifosztottságában is csak adni akar, a gyűlölettel szemben is kitárt testvérkar, a maguknál mások jobban szeretése vajjon lehet-e egyszer a bennünket gyűlölőket a mi szeretésünkhöz vezető bethlehem-i csillag? A mi Karácsonyunk... Hitünk van, de az ünnepeinket mindennap megtörtjük és mi mégis mindennap hiszünk. A bethlehem-i éjjel örökszép szimbóluma felénkvilágít az évezrek homályán át: el kell jönnie itt is az emberszeretet megváltásának. Az éjszaka még sötét, s reszkető szemünk hiába réved fel a titokzatos égre: nincs csillag, amely megmutatná az utat. Nincs egyetlen pásztor aki roskadó testtel és túlradó lélekkel vánszorogna Feléje, hogy lerójjá az alázat adóját a Szeretet előtt. Nekünk nincs aranyunk és nincs mirrhánk. Amit adhatunk, csak a szavak tömjéne a Szeretet oltára: a bethlehem-i jászol előtt. És mi a sötétben át is látunk Téged. A fényed felénk világot és Te összefonod kezeinket, amíg vonagló szánkról feléd árad, Hozzád száll a zsoldár, ki kereszt-re feszítettél az emberszeretet hitvallásáért... Megalázott lélekkel hajtunk fejed Előtted, ki a gyűlölet helyébe a szeretet és jószág örök törvényét iktattad. A lelked itt él bennünk; sziveinkben a Te hitvallásod dobog, s amit Te mondottál, az erő nekünk minden kálváriák minden állomásán át. A hitünk vagy, az erősségünk, a várunk és mindanyitunk egyetlen, megtépett, de örökön élő igazsága: Szeretet. Mi minden gyűlölködés közepette, minden megalázás után és Téged vallunk: Szeresd felebarátodat. Mi hiszünk és hitünkről millió vallomást teszünk a bethlehem-i jászol mellett. Mi leboruló lélekkel és görnyedő alázattal hiszünk a Te nagy csodádban: Az igazság kitör köbörtönéből, mert sziklát mint pelyhet fordítja ki helyéből a Szeretet. Te mondottad, ki kétezer évvel ezelőtt megváltónak küldtél az örök-bűnös Földre: Egy igazság vagy: a Szeretet. Lelkünkben a Te igazságod erejével, alázatos szavak tömjéne szárnyán repüljön Feléd ezen a napon hódoló hála isteni vállomásaidért, amely szeretetre tanítja az ellenségeinket is... És magyar — Karácsonykor hálaszavunkon csorduljon át egyetlen könyecsepp is... Magunkért és azokért, akikért nincs békesége a földön a jóakaratu embereknek...

Sztojadinovic pénzügyminiszter szabad ki- és behozatallal, vámieszállítással, tisztviselők és bizottságok elbocsájtásával és az adórendszer reformjával akarja megoldani a súlyos gazdasági krízist. Ki felelős a valutabukásért — Kumanudi visszautasítja a vádakat

(Saj. tud.) Háromhavi kísérletezés után megbukott Plavsics valutajavító akciója, mely kitűzött céljának éppen ellenkezőjét érte el: *tönkretette a valutát és súlyos válságba sodorta az ország számos ipari és kereskedelmi vállalatát.* A közgazdasági előfeltételeket nélkülöző alaptól kiindult nagy operáció teljes csődöt mondott s ma a dinár értéke jóval a Plavsics hivatalbalépése előtti szintnél alul van. A valutajavítási akció nem volt egyéb pusztán tőzsdei spekulációnál, melyet a legfelsőbb pénzügyi hatóság vezetett, s melynek mint minden efféle irreális spekulációnak össze kellett omolnia óriási veszteségeket okozva nemcsak az állami pénzügyeknek, hanem a gazdasági köröknek és a nagyközönség egy igen tekintélyes részének is.

Most, hogy a leikkimeretlen spekuláció megbukott, mindenfelé *blüncst keresik.* Kumanudi Koszta volt pénzügyminiszter és Plavsics pénzügyi államtitkár az egész szerencsétlen akció spiritus rectora. Irták a támadások központjában, akik az felelős helyről, mint a közvélemény részéről felelőssé akarják tenni az alig helyrehozható kárért.

Érdekesnek tartottuk közönségünk tájékoztatására kikérni azon mérvadó személyiségek véleményét, akik ezen balsiker idején a pénzügyi politika aktív szereplői voltak s akik mint a pénzügyminisztérium közvetlen vezetői ennek a katasztrófának közvetlen előidézői voltak és akik jelenleg hivatottak ezt az óriási kárt okozott ügyet likvidálni: kérdést intéztünk Kumanudi volt és Sztojadinovic jelenlegi pénzügyminiszterhez, nyilatkozzanak a nagy valuta-„krach” okairól, következményeiről és paralizálási lehetőségeiről.

Dr. Sztojadinovic Koszta, az új pénzügyminiszter, az angol kereskedelmi bank volt igazgatója igen szívélyesen fogadta munkatársunkat és a feladott kérdésekre a legkétségesebben válaszolt.

Első kérdésünk az volt, hogy a miniszter *hogy gondolja a szerencsétlen valutaakció által előidézett károkat jóvátenni?*

— A valutajavítási akció bukásával mint kész ténnyel kell számolunk. A bukás okait, s azt hogy ki felelős ezért most nem akarom kutatni. Főgyekezetünk jelenleg csak az lehet, hogy az akció bukása által okozott gazdasági károkat minél gyorsabban és minél alaposabban jóvátegyük.

— A kár jóvávitelének leghatékosabb eszköze elsősorban a *külkereskedelem fejlesztése, mert elsősorban az javíthatja meg gazdasági mérlegünket és valutánkat.* Hivatalbalépésem után első igyekezetem a kivitel emelése volt. Ezután az elődöm hivataloskodása alatt rendkívül korlátozott devizaforgalmat szabályoztam sokkal liberálisabb rendeletekkel, melyek a napokban jelentek meg. Elődöm hivataloskodása alatt a tőzsdei árfolyamokat mesterségesen beszorították, úgy hogy a tőzsdén jegyzett árfolyamokon, de facta devizákat vásárolni nem lehetett. Első intézkedésem tehát az volt, hogy lehetővé tettem, hogy *mindenki akinek devizára szüksége van, azokat a zürichi árfolyamok paritása alapján szerezhesse be.* Országunkban, mint eminensen agrárállamban nagymennyi-

ségi nyerstermények várnak kivitelre. Ezeknek kivitelét (buza, takarmánytélék, szilva, fa stb.) kell elsősorban lehetővé tenni, mert csak az államilag támogatott és protezsált export javíthatja meg egy ország külkereskedelmi mérlegét és vele párhuzamosan valutáját. A kiviteli prohibíciós vámok leszállítása vagy teljes megszüntetése szintén ezt célozza.

— Emellett lehetővé akarom tenni a *behozatalt is.* A behozatali tilalom mint átmeneti intézkedés néha hatásos ugyan, de hosszabb ideig alkalmazva nagy károkat okoz a hazai gazdasági köröknek és ár-emelkedések révén a fogyasztóközönségnek is. A valutaviszonyok rendezésével a behozatal is meg lesz könnyítve és megóvja a károsodástól úgy a kereskedőt mint a fogyasztót.

— A külkereskedelmi viszonyok rendezésével helyre fog állani kereskedőink és iparosaink és vele az állam hitelé is a külföldön, melyet a különféle prohibíciós intézkedések megingattak. Eddig ugyanis kereskedőink és iparosaink a devizaforgalomban támasztott nehézségek miatt nem tudtak külföldi kötelezettségeiknek eleget tenni, ami a külföldi gazdasági körök belénk helyezett bizalmát nagyon megingatta. Erre vonatkozó intézkedéseink is javulást fognak eredményezni.

Mily intézkedéseket szándékszik Miniszter ur foganatosítani a nagy állami kiadások csökkentésére?

— Az ország gazdasági életében nagy szerepet játszó állami kiadások csökkentése szintén hivataloskodásom egyik főfeladata. Elsősorban *korlátozni fogjuk a legkülönbözőbb címeken működő bizottságok, küldöttségek stb. számát* s ezenkívül lényeges *redukció alá vesszük a különféle állami hivatalokban működő tisztviselők és alkalmazottak számát is.* A minisztertanácsom elhangzott ígéreték szerint ez a tisztviselő-redukció nemcsak az én reszortomban, hanem más minisztériumok kebelében is keresztülvihető.

— Az állami kiadások csökkentésével párhuzamosan az *állami bevételek szaporítását is szorgalmazni fogjuk.* Így csökkenteni akarjuk a behozatali vámok tételét, abban a reményben, hogy ezzel megnövekszik a behozatal s így az állam jövedelme is gyarapszik. A következő és talán a legfontosabb fe adatunk az *adóreform.* Az ország különböző részeiben érvényben levő adótörvények már korszerűtlenek és nem felelnek meg a mai, háboru utáni időknak. Ezeknek a korszerűtlen adótörvényeknek kicserélése ujjakkal képezi egyik főfeladatunkat, mely azonban, a feldolgozásra kerülő anyag bősége miatt, meglehetősen hosszú időt fog igénybe venni.

Mi történt a dollár kölcsönökkel? — volt a harmadik kérdésünk.

Hivatali elődöm a 15 millió dollárt kitévő részletfizetést, melyet a Bleer-csoportokkal kötött államkölcsön első részleteként kaptunk, nagyon kedvezőtlen árfolyam mellett, valutajavítás céljából dinárookra cserélte be. Ebből az összegből az államkincstárnak

A magyar gondolatnak a mi lapunk a hangadója!

ugyszólván semmi haszna sem volt.
Stojadinovics után felkerestük Dr. Kumanudi Kosztát, Stojadinovics elődjét, akinek hivataloskodása alatt történt az oly szerencsétlen kimenetelű „valutajavítás”.

Kumanudi Koszta, aki ismét elfoglalja régi katedráját a beogradi egyetemen, fogadta munkatársunkat s kérésünkre adjon felvilágosítást azokra a támadásokra vonatkozólag, melyek őt a valutaakcióval kapcsolatban az utóbbi időben érik — a következő nyilatkozatot tette:

— Az utódom, az új pénzügyminiszter a sajtó útján terjesztett nyilatkozatai csodálatba ejtenek. Az a meggyőződés, hogy támadásokat intéz ellenem, még mielőtt új hivatalában alaposan körülmézett és informálódott volna. Én egész miniszterségem ideje alatt szigorúan a törvények előírásai-

hoz tartottam magamat s hivatalomat mindig lelkiismeretesen láttam el. Az országot ért finansiális krízis és a balsikerű valutaakció okozól nagyrészt az *aldatlan politikai viszonyok*, melyek között a radikális-demokrata koalíció tengődött. A koalíciós kormányban a pártok kölcsönösen szabotáltak apró pártügyekkel a kormány sikeres munkáját. Mindegyik párt figyelme csak arra irányult, hogy saját érdekeit segítse győzelemre. *Tagadom azt, hogy hivatalomban bármily visszaélés történt volna. A dollárkölcsonról terjesztett hírek épenugy nem felelnek meg a valóságnak, mint az a híresztelés, hogy Plóvsics önkényesen járt volna el. Ezek a gyanúsítások elvakult pártemberek kiméletlen támadásai, melyeket nem szabad figyelemre méltatni.*

A belügyminiszter és pártvezérek a választás ügyében nyilatkoznak lapunk tudósítója előtt

— Vujicsics, Timotijevics és Protics a kisebbségekről

(Saj. tud.) A parlamentet feloszlatták, az új választásokat királyi ukázzal március 18-ára tűzték ki. 300 képviselő, aki két éven át kisebbséggel sikerrel intézte az ország ügyét, bucsút vett — vagy csak viszontlátást mondott — a gyűlésteremnek és elindult választókerületébe, hogy beszámoljon híveinek eddigi működéséről s hogy három hónap múlva ismét próbára tegye a nép bizalmát. A beogradi politikai élet a kormánykrízis viharos napjai után lecsendesedett s csendes is lesz a választásokig. Azt a kevés élénkséget, ami még van az egyes pártok klub helyiségeiben, azt a választási propagandabizottságok alakulóülései, a kortes-hadjáratok vezérkari főnökei hozzák magukkal, akiknek most a sor, a pártpresztizst rehabilitálni vagy kijavítani, új programokat és ígéretet ékesíteni és meggyőzni a választópolgárságot a saját pártjuk egyedül boldogító voltáról. Ma minden kijelentés, nyilatkozat melyet egy pártember tesz, tendenciózus, ma minden újságíró, amely egy politikailag valamennyire orientált lapban megjelenik a közönségnél elérendő hatásra van beállítva és minden szó mögött, minden sor alatt az ominózus március 18-ki dátum rejlik.

Már e szempontból is érdekes az a három nyilatkozat, melyet Beogradban három legkülönbözőbb pártállású politikustól a választások ügyében kaptunk. Mindhármát ugyanaz jellemzi: a saját párt dicsérete is az ellenpárt lebecsülése, ígéret a jövőre nézve és mosakodás a múltért. Ami mindhárom nyilatkozatnak ránc nézve különös érdekességet kölcsönöz az az illető politikus is pártjának állásfoglalása a vajdasági kisebbségek ügyével szemben. *Mindhárom nyilatkozat elismeri a magyarság egyenjogúságát és politikai jogait, de az eddigi jogfosztásokat magyarázza és nem itéli el.* Természetesen a radikálisok mint pártot sztrike ígérnek egyenjogúságot, választójogot és mindent: a demokraták mint ellenzék pedig bizalmatlanságot kelteni a jelenlegi kormány ellen, mi azonban nem lehetünk bizalommal sem az egyik sem a másik nyilatkozattal szemben. Megnyugtanni minket nem tudnak, bár e nyilatkozatok megnyugtanni akarnak, mert mi az eddigi kellemetlen tapasztalatokon okulva megtanultuk, hogy csak tényeken nyugodjunk meg, nem pedig az ígéreteken.

Munkatársunk Vujicsics Milorad, jelenlegi Timotijevics Koszta volt belügyminiszterhez és Protics Sztoján radikális vezérhez kérdést intézett a választások kilátásaira és a vajdasági magyar kisebbségek sorsára és néhány közügyre vonatkozólag és ezekre a kérdésekre a következő válaszokat kapta:

Vujicsics Milorad belügyminiszter, a radikális párt tagja:

A nemzetiségi kisebbségeknek alkotmány és törvény szerint van választójoguk. Elődöm minisztersége idején az opciós határidő le nem járta előtt nem vették be a magyarokat és németeket a választói névjegyzékekbe, én azonban el fogom rendelni, hogy a választók lis-

tájába utólagosan felvegyék őket, úgy, hogy a választásokon résztvehessenek. A radikális párt nem akarja a törvény értelmét kiforgatni és mindenkinek megadja az őt megillető jogot. Hogy az el-eljövendő választásokon mily eredményekre van kilátás, arra nehéz válaszolni, egyet azonban mondhatok: *a választásokon a hatóságok részéről nem lesz semmi presszió*

Mint belügyminiszter azon leszek, hogy megszilárdítsam a nép bizalmát a hatóságok iránt és üldözök minden rend- és törvényellenességet. A nyilvánosság támogatásával — remélem — ez sikerülni is fog nekem. A tisztviselői karban lesznek ugyan nagyobb változások, de ezeknél engem mindig az az elv fog vezérelni, hogy csakis megbízhatatlan és korrumpált tisztviselőket bocsássak el. Ezek helyére csakis kifogástalan előéletű és megfelelő kvalifikációjú személyt fogok állítani, az illetőt *vallása és felekezeteire való tekintet nélkül.* Közigazgatási főtisztviselők kiválasztásánál csak a megbízhatóságuk és szolgálatteljesítésük és hivatalra rátermettségük lesz irányadó.

Timotievs Koszta volt belügyminiszter, a demokrata párt tagja.

— Most készül a demokrata párt választási felhívása a néphez. Ebben a memorandumban ráfognak mutatni mindazon törvényekre melyeket a demokrata párt meg akart valósítani, az agrárreformról, a rokkantokról és a tisztviselőkről szóló törvényeket melyeknek a törvényerőre emelkedése azonban a radikális párt magatartásán megghiusult, akik szabotálták a parlament munkáját. A választások kimeneteléről és a jövő kormányról ma még nehéz jósolni. Tartok tőle, hogy a kormányon levő radikálisok régi párttaktikájukhoz hiven akadályozni fogják a választások szabadságát és a választókat saját javukra fogják igyekezni kihasználni. A nép azonban bizik a demokrata pártban és ezért remélem, hogy pártom a választásokból aránylag jól jön ki. Jelölésekről és választási paktumokról a párt még nem döntött.

— A vajdasági kisebbségek választójogának kérdése még nem nyert elintézését és igen valószínű, hogy elintézését nyer a radikális kormány uralma alatt. Ha a vajdasági magyarok és németek választójogot kapnak, ez a körülmény, ha mint külön pártok lépnének fel, igen nagy befolyást gyakorolna a vajdasági választások kimenetelére.

Protics Sztoján a radikális párt tagja

— Az új kormány iránt a legnagyobb bizalommal viseltetem. A rosszemlékű radikális-demokrata koalíció után a homogén radikális kormány és a választások voltak az egyetlen jó megoldás. Az új választás erős és biztos többséget fognak hozni a radikális pártnak és konszolidálni fogják a politikai viszonyokat.

— A vajdasági nemzeti kisebbségeket a békeszerződés értelmében opciós jog illet meg. Timotijevics volt belügyminiszter erre való tekintettel elrendelte, hogy csak szerbek és csak magyar és német tisztviselők vezetendők be a választási névjegyzékekbe. Az opciós jog lejártával a magyarok és németek automatica választójogot kaptak s remélem hogy Vujicsics, az új belügyminiszter, akit törvénytisztelő, igazságos és lelkiismeretes embernek ismerek, elrendeli a magyaroknak és németeknek a névjegyzékekbe való utólagos felvételét.

Petőfi emléke a magyar nemzetgyűlésen

Ünnepontás a liberális oldalon

Budapest. (Eredeti távirat.) A magyar nemzetgyűlés tegnapi ülésén Scitovszky elnök javaslatára kimondták, hogy a ház legközelebbi ülését január 8-án tartják meg, amikor folytatják az indennitást. Ezután Scitovszky elnök a Petőfi centennárium ünnepe alkalmával a következő beszédet mondotta, melyet a képviselők és karzat közönsége állva hallgatott végig.

— A közeledő új esztendő, egy nagy kötelesség teljesítésére hív fel bennünket, amikor száz éve telik be annak, hogy a kiskőrösi hajlékban kipattant az isteni szikra, amely csakhamar meteor-szerűen tűneményes pályafutásban beragyogta a magyar égboltot és letűnté után is nöttön-növekvő fényt áraszt az egész világra. Petőfi emlékében nemcsak mi ünnepeljük a nemzeti génuszunk legragyogóbb megnyilatkozását, de az emberiség kivételes nagy szellemi megillető hódolatát elemi erejével felkelti a velünk ünneplő együttérzést a művelt

külföld olyan országaiban is amelyekből az utóbbi időkben csak a győztes hatalom részvétlen szava hangzott felénk.

Scitovszky elnök ezután jellemezte Petőfi egyéniségét és költői működésének hatását. Végül ezeket mondotta:

— Válságos időkben idézem azt a találó intelmet vajha összetartottunk volna akkor ma nem törölnénk szemeinkből annyi fájdalmas könnyet. Vajha megértve szava emlékezetének megújuló varázslatát, egybe tudnánk forni azon önfeláldozó érzésben amelynek Petőfi örök eszményi megtestesülése maradt és a nemzeti jövőért való munkában összefogva, felemelt fővel állhatnók a felénkhangzó ítéletet; szégyen reá ki lomhái vesztegel, dicsőség arra, ki dolgozik.

— Mi a törvényhozó hatalom letéteményesei, elsősorban vagyunk hivatva ebben példát szolgáltatni és nem hódolhatunk méltóbban Petőfi szellemének mintha erős elhatározással minden főrekvésünket arra irányozzuk, hogy a ma-

gyar törvényhozás terme ne nemzetron-
tó izgalmak kohója hanem a nemzet
fenntartó munka műhelye legyen.

Alig fejezte be beszédét az elnök
Cserti József független kiszagda elkiál-
totta:

— Éljen Petőfi szelleme, éljen a ma-
gyar népköztársaság.

A felkiáltásra tomboló zaj támadt.
Krafiáth (Csertihez) Ünneprontó:
(Nagy zaj a jobboldalon).

Széchenyi Viktor gróf: Szégyelje
magát; hogy lehet ilyen embert itt meg-
térni. Pusztulnia kell innen ilyen em-
bernek.

Rádai Gedeon: Szégyelje magát.

Cserti: Igen?

Ráday: Igen, szégyelje magát.

Farkas (szociáldemokrata). Ne ta-
gadják meg Petőfi szellemét.

Elnök folytonosan csenget, de a
nagy zaj elnyeli a csengő hangját.

Felkiáltások: A mentelmi bizott-
sághoz.

Eckhardt Tibor: Meg kell fosztani
mandátumától.

Karafiáth: Károlyi bérence, miért
nem hívja vissza Károlyit.

Ráday: Kún Béla bérence.

Farkas: Megtagadják Petőfit!

Jobbfelel: Hallgasson. Üljön le.

Szégyeljük magukat. (Nagy zaj az
egész házban).

Elnök: Petőfi szellemét azért idéz-
tem a nemzetgyűlés elé, hogy az egy-
séget sikerüljön megmenteni az ország-
ban. Nagyon sajnálom, hogy éppen
akkor, amikor ilyen irányban fáradoz-
tam egy képviselő a népköztársaságot

éhtette. Ezért Cserti képviselő urat
rendre utasítom!

A zaj csillapodásával **Farkas István**
(szociáldemokrata) szólal fel. A szólás-
szabadságot a házban korlátozzák.
(Tomboló zaj). Azért ülünk a házban,
hogy minden felfogásnak kifejezést ad-
hassunk.

Jobbfelel közbekiáltják: Csak haza-
fias felfogásnak és véleménynek.

Eckhardt: Forradalmat nem csinál-
unk megegyszer. Nem tőrjünk. (Helyes-
lés jobbról, zaj balról).

Farkas: Forradalmat csinálunk, ha
elfojtsák a szabadvéleménynyilvánítást,
ha ilyen nyilatkozatokat lehetlenné
tesznek. (Állandó nagy zaj. Az elnök
folyton csenget.)

Eckhardt: A forradalmakból már elég
volt. A forradalmat verbe fojtjuk. (Nagy
zaj a baloldalon.)

Farkas: Ugy látszik a közbeszólás
igazolja.

Hoyos: Aki ilyeneket mond, annak
nincs itt helye. Hallgasson.

Felkiáltás: Csertivel együtt menjen
Károlyi Mihályhoz és Kun Bélához.

Farkas: Mi a házszabályokat úgy
értelmezzük, hogy itt szabadon elhan-
gozhatnak a vélemények.

Bartos: Nem csinálnak több nép-
köztársaságot. (Nagy zaj és ellenmon-
dások a jobboldalon és közepén.)

Bessenyei Jenő (Harsány hangon el-
kiáltja): Éljen a magyar köztársaság!
(Hosszan tartó taps jobbról és a közep-
pen. Zaj a baloldalon.)

Elnök kellemes ünnepeket kívánva,
az ülést berekeszti.

fogadta. Férjét azonban mégis átadta a határon.

Elnökkérdi a vádlottat mit szól ehhez.

Vádlott: Nem kaptam tőle pénzt.

Az ügyész indítványára tanut a bíróság
megesketi.

Utána Burai Zsuzsanna tanut hallgatták
ki, akire Szikoráné hivatkozott, hogy ő vele
hívatta ki egyszer Sztojanovicsor a korcsmából
és előtte szállította fel, hogy adja neki vissza
az 1000 dinárt, mert különben feljeleni.

Burai Zsuzsanna azt váltja, hogy ő nem
tud erről semmit és hogy ellenkező eg Sziko-
ráné ígért neki egy feje való kendőt, ha a bi-
róság előtt azt mondja, hogy tud arról, hogy
Szikoráné a jegyzőnek pénzt adott.

A két asszony a szembesítésnél is meg-
maradt a maga állítása mellett és a bíróság
Burai Zsuzsannát is megesketi.

Kihallgatják még dr. Frank Károly és
Salzer Jenő topolai ügyvédek, akik hallomás-
ból tudják, hogy Stefan-Sztojanovics fogadott
ei pénzt a felektől.

A vád- és védbeszéd megkérdezése
után a bíróság kihirdeti az ítéletet, amelyben
Stefán-Sztojanovics Jován volt járásbíróági
jegyzőt csalás büntetésében és nyolc rendbeli
megvesztegetés büntetésében mondja ki bűnös-
nek és ezért három évi börtönre ítéli. Klein
Jánost felmentette a bíróság.

Stefán-Sztojanovics fellebezett az ítélet ellen.

A Bem utca köztisztviselő Stefan Mukija, te-
hát addig folytatta kisebb-nagyobb csalásait,
mig végül megérett a börtönre. A három év
alatt, amit majd Mitrovicán fog eltölteni, gon-
dolkodhat arról, vajjon nem lett volna-e jobb
megmaradni a Bem utcában és egyszerű ru-
hában járni, mint bűnös uton keresni a sze-
rencsét, hogy prémes bundában jelenhessen
meg ismerősei körében. A prémes bundára és
szakettre ráfizetett a Stefan Mukija.

A demokraták készülődése a választásokra

Beograd. A demokrata párt ma tar-
totta utolsó ülését, amelyen egy hattagu
bizottságot választottak a párt ügyeinek
vitelére. A képviselők nagy része már
mind hazautazott kerületébe, ahol részt-
vesznek a választási mozgalomban. Az
ülésen elhatározták, hogy a márciusi
választások alkalmával elsősorban azokat
kell támogatni, akik ma is a párt kép-
viselőtagjai.

A párt üléséről Davidovics és
Pribicevics közösen távoztak és ba-
rátságosan beszélgettek. Politikai körök-
ben szenzáció erejével hatott ez a je-
lenet, mert bizonyossá teszi a két párt-
vezér közötti kibékülést.

Csak radikális főispánok lesznek

Beograd. A minisztertanács ma délután
Pasic elnöke alatt ülést tartott, amelyen
Nincsic belügyminiszter ezt az előterjesztést
tette, hogy az összes főispáni állásokat még e
hó végéig be kell tölteni. A minisztertanács hosz-
szas vita után elhatározta, hogy az erről szóló ukázt
január elején fogják kibocsátani. Az országban
levő 33 főispáni állást mind radikális politiku-
sokkal fogják betölteni. Vuicsics ezután elő-
terjesztette a főszolgabírók és kerületi főnökök
kicserelésére vonatkozó javaslatot, amelyet
a minisztertanács elfogadott. A kinevezésükről
szóló ukáz január 3-án vagy 4-én fog megjelenni.

Két darab

Hofherr-Schranz eredeti láncrendszerű 8 HP magánjáró csép- lőgarnitúra

melyek 1922-ben épültek és alig 2 hétig
dolgoztak, jutányosan eladók. Ferenc
Mátyás, géplakatos, Nova-Palánka.

Csicserin nem írja alá a lausannei szerződést

Lausanneból jelentik: Csicserin a
Daily News munkatársának kijelentette,
hogy a lausannei szerződést semmi szín
alatt sem írja alá, mert a konferencia
vezetősége barátságatlan érzelmű Orosz-
országgal szemben. Amíg az angolok
által felállított rendhez ragaszkodnak,
addig a közeledés ki van zárva. Csicse-
rin végül a bolsevista kormány elismeré-
sét követelte. Sok körülmény szól
ugyan a szovjetkormány elismerése mel-
lett, — mondta Csicserin — Orosz-
ország azonban még mindig visszautasítja
a szövetségesek által felállított genovai
és hágai feltételeket.

A svájci távirati iroda jelenti Lausan-
neből: Curzon, Barrere, Garroni és Iz-
med ma délelőtt folyamán magánbeszél-
getést folytattak a tengerszorosokról.
Ezen megbeszéléseknek pozitív eredmé-
nyük nem volt ugyan, de általában hi-
szik, hogy újabb lépés történt a meg-
állapodásokhoz. Barrere az ünnepekre
Párisba utazik, hogy beszámoljon Poin-
carenek a helyzetről. Izmed pasa továbbra
is fentartja a tengerszorosok tervezete
elleni kifogását.

Lausanneból jelentik: Az angol, fran-
cia és olasz érvelések teljesen eredmény-
telenek a törökök hajthatatlanságával
szemben. A szövetségesek az egész ügyet
a Népszövetség elé szeretnék vinni, amit
a törökök elleneztek. Bulgária azt a
kérelmet terjesztette elő, hogy nagyszámú
bolgár költöztessék be Keletthrákiába,
amihez a hatalmak hozzájárultak, a tö-
rökök azonban az ellen is tiltakoztak,
valamint az örmény ügyben hozott ha-
tározat elleni és amelyet a szövetségesek
szintén elfogadtak.

Lausanneból jelentik: Az angol, fran-
cia és olasz érvelések teljesen eredmény-
telenek a törökök hajthatatlanságával
szemben. A szövetségesek az egész ügyet
a Népszövetség elé szeretnék vinni, amit
a törökök elleneztek. Bulgária azt a
kérelmet terjesztette elő, hogy nagyszámú
bolgár költöztessék be Keletthrákiába,
amihez a hatalmak hozzájárultak, a tö-
rökök azonban az ellen is tiltakoztak,
valamint az örmény ügyben hozott ha-
tározat elleni és amelyet a szövetségesek
szintén elfogadtak.

Három évi börtönre ítélték Stefan Jánost

(Saját tudósítónktól). Tegnap ítélezett a
szubotivai törvényszék ítélőtanácsa Stefan János
—Stojánovics Jován felett. Büntügyében decem-
ber 6-án volt az első tárgyalás, de akkor —
amint azt a Délbácska megírta — elhalasztot-
ták a tárgyalást. Stefan—Stojánovics a tegnapi
főtárgyalásra is elegánsan öltözködve jelent
meg. Ezt a szokását nem tudta megállítani
még a három hónapi vizsgálati fogság sem.

A tegnapi főtárgyaláson minden ellene
emelt vádat letagadott. Stefan—Stojánovicson
kívül Klein János tilt a vádlottak padján, aki
mint bűnsegéd van vádolva.

Először Stefan—Stojánovicsot hallgatja
ki, aki kijelenti, hogy nem érzi magát bűnös-
nek, mert nem követett el szabálytalanságot.

Klein János beismeri, hogy két asszony adott
neki pénzt férjük holttnyilvánítási iratának el-
készítéseért. Ő azonban nem tartotta meg a
pénzt, hanem Mudrics aljegyzőnek és Böhm
ügynöknek adta azt.

A vádlottak után Szikora Viktória topo-
lyai asszonyt hallgatják ki első tanuként. Szi-
kora elmondja, hogy 1921. januárjában fegy-
veres rendőrök jelentek meg házában és ma-
gukkal vitték férjét, hogy átadják a határon.
Szikoráné kérésére a kiutasítást néhány órára
elhalasztották. Az asszony Stefanovics—Stojá-
novicshoz szaladt és kérte, akadályozza meg
a kiutasítást. Stefan—Stojánovics 5000 koro-
nára hajlandó is volt erre, de miután az
asszonynak csak 1000 dinárja volt ezt is el-

A központi Sóhivatal karácsonyi ajándékai

Mit kap Pribicsevics és mit kap a novisadi lakáshivatal? — A kisebbségek választójoga is beérkezik Karácsonyra
A kisebbségi agrárreform — Hogyan fog megjavulni a vasuti közlekedés?

(Saját tudósítónktól.) A Karácsony napjára váratlanul és tüntetően beköszöntött tavaszi időjárás lehetővé tette, hogy Novisad decemberi utcáinak felszáradt pocsolyáin keresztül kiküldött munkatársunk száraz lábbal közelíthesse meg az „Egyetemes Sóhivatal” épületét, ahol az ügyvezető sóalelnöknel aziránt bátorkodtunk érdeklődni, hogy a Sóhivatal érdemes vezetősége az idei Karácsony ünnepén milyen meglepetéssel kedveskedik az érdekelt első, második és harmadosztályú állampolgároknak?

— Milyen meglepetést tartogat, — kérdeztük — a Sóhivatal a hálaistennek nyugalmazott népoktatási Mindenhatónak, az áldott emlékü és a magyarság előtt minden időkben felejthetetlen emlékü Közoktatásügyi Szvetozár számára?

A sóalelnök egy pillanatnyi gondolkodás után megelégedett mosollyal adta meg a választ:

Az ajándék az első pillanatra talán egy kis séfucsának látszik, de ha Ön csak egy kevéssé is ismeri a nyugalmazott közok-

tatásügyi minisztert, rögtön be fogja látni, hogy Pribicsevics az ajándékkal nagyon meg lesz elégedve: Ime, ezüst veretű kis koporsóban kap egy füstölt magyar nyelvet...

— Füstölt nyelvet?

— Igen. Amit az iskolarendeleivel füstölt ki az iskolákból.

— Nagyszerű! És mi van a választójoggal? Megkapják a kisebbségek?

— Mi az hogy megkapják-e? Ez egy külön ajándékunk ugy a magyarok mint a németek számára. Látja ezt a kis képet itt oldalt? Hát ez az.

Balról hatalmas tűz ég, (az jó ilyen téli-hónapban) jobbról víz van, közepén egy ur áll, aki lehet egy topolyai magyar, de lehet egy hódsági német is. És amint látja mindketten választhatnak.

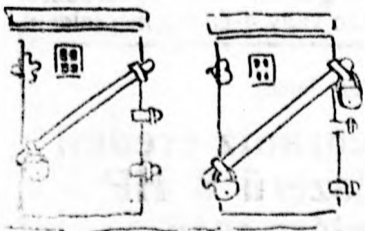
— Mi között?

— Beleugorhat a tűzbe, ha fázik. Ha melege van, ott a víz. Ez nem választójog? Teljesen szabadon választhatnak...

— Nagyon szép és...

— Nem kötjük ezt a választójogot sem életkorhoz, sem vagyoni állapothoz, még csak az irni-olvasni tudáshoz sem.

... és nagyon demokratikus. Megmondhatná Sóelnök ur, mi van e földbirtokreformmal? Lesz a parcellázásból valami haszna a magyarságnak is?

A parcellázással? Hm... Hát tudja, hogy is mondjam, azaz egy kis baj van, de a Sóhivatal karácsonyi ajándéka ezen is segít. Parcellázunk a magyaro-

roknak is. Ime itt is van az a pár-cella, amit e szent célra szántunk. Remélem, meg lesznek vele elégedve?

— Föltétlenül. De legalább fűthetők ezek a pár cellák?

— Ó hogyne! Ez a földbirtokreform központi fűtésre van berendezve és akik áldásában részesülnek, azok állami ellátást élveznek. Mit akar még?

— Nagyszerű! A földművelésügyi és agrárreform minisztériumok ilyen megható gondoskodása után most már csak arra volnánk kíváncsiak, hogy a várható hidegekre való tekintettel az erdészeti minisztérium milyen meglepetéseket tartogat a gyanútlanok számára?

— Nagyszerű szimatja van szerkesztő ur. Valóban tartogat az erdészeti minisztérium egy ilyen meglepetést. Ismeri-e ön azt a bizonyos ágat, amely a szegény embert huzza? Igen? Hát akkor teljes lesz a meglepetése. Azonág helyett amely eddig a szegény embert huzta, mi

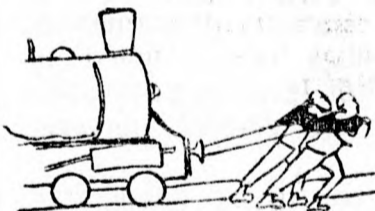
bárki számára kiutalunk olyan ágakat, amelyeket a szegény ember huzhat — föltéve, hogy felfüggeszti magát reája. Na mit szól hozzá?

— Kolosszális!

— Ugye? En is azt mondom. Ha a választójog ügyében beadott tizenhetedik memorandumra sem érkezik válasz, erre a célra kiutalják az összes vajdasági erdőt. Az erdők kibírják. Na nem?

— Dehogynem. A közlekedés megjavulása tekintetében várható-e valami karácsonyi meglepetéske?

— Minden bizonnyal. Egy pillanatig se higgye, hogy a központi Sóhivatal akár éceszekben, akár éceszgéberekben szűkölködik.

Jön, feltétlenül jön egy kis karácsonyi meglepetés s még pedig olyan, amely faj és felekezetre való tekintet nélkül mindenkinek szól. Az egész egy roppant elmés és igen egyszerű szerkezet, amely az utas nyakába akasztható. A jegyváltásnál díjtalanul kiutalják minden harmadosztályú utas számára. Miután a második és elsőosztályon a magas tarifák miatt senki sem utazik, kézenfekvő, hogy ez is demokratikus intézmény, miután utazóközönségünk kilencven százalékát érinti. A kis készülék, ha ebben a hideg, szeles, influenzás időben a mozdony fuldoklási rohamot kap az utas nyakába akasztatik, s vele az utas a mozdony elé fogatik. Kolosszális, mi? Az így nyert időerő segítségével biztosítjuk a mozdonyok menetrendszerű előrehaladását. Az ajándéktárgy használata alatt a nyersolaj használata szigorúan tilos. Ebben különbözik az egész rendszer a régi vicinálisoktól, amelyen az ember hosszabb-rövidebb időre nyugodtan félbeszakithatta az utazását, anélkül, hogy a vonatról való lemaradás veszélyének tenné ki magát. Az ajándékot „nyakló” elnevezés alatt a vasutügyi minisztérium a legközelebbi időben már forgalomba fogja hozni.

— Ugye kérem, Sóelnök ur, ez a nyakló minden ló nyakára alkalmazható lesz?

— Feltétlenül.

— A szamarakéra is?

— Meg lehet nyugodva.

— Kérem ne tessék gorombáskodni, vagy ha már akar, beszéljen a valutánkról.

— Lehet. A Sóhivatal elhatározott szándéka biztosítani a valutánk emelkedését, még pedig eképpen: A pénzügyminiszter ural foly-

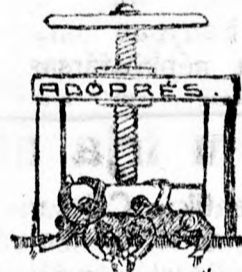
tatott tanácskozásaink eredményeképpen összeköttetést kerestünk a légi flotta parancsnoksággal, amely annyi darab kis léggömböt bocsájt rendelkezésünkre, ahány darab ezer dináros van forgalomban. Ezekre a kis gömbökre fogjuk a pénzt rászerezni, hogy emelkedését biztosítsuk. Ha a pénzügyminiszter megfelelő tüdővel rendelkezik, elérhetjük a mai 145-ös magasság helyett a 30, 50, sőt 80 méteres magasságot is. Ehhez igazán nem kell szerencse. Plavics is kap egy léggömböt, amely terjedelemben olyan nagy lesz, hogy egészen elhordhatja még az emlékéit is a valutadiktátornak.

— Mondja Sóelnök ur, nem luft ez?

— Ó nem. Ez a legujabb valutajavító akció, dollár nélkül. Hol vannak ma már a dollárok!..

— Mi van az adókkal? Kapunk-e karácsonyra valami újabb adót?

— Nem. Nekünk van szívünk. Az új adók bevezetésétől irtóznak mi is, nemcsak a közönség. Az eddig hosszadalmas és komplikált eljárások helyett Karácsonyra minden pénzügyigazgatóság egy hidraulikus sajtót kap, amelybe egyszerre öt-ezer adófizetésre kötelezett polgár fér bele. Egyetlen nyomásra a szerkezet minden összeget kiprésel a zsebekből. A

A prés egyébként igen elmés szerkezetű, úgyhogy a rossz valutákra, amilyenek például az osztrák korona, vagy a lengyel májka, egyáltalán nem reagál.

— Zseniális találmány!

— Igaza van. Hiszem is, hogy alkalmazását a közvélemény méltó felháborodása fogja követni.

— És mi lesz akkor?

— A dühös emberekre külön felháborodási adót fogunk kivetni.

— Es mi lesz azzal, akit megüt a guta?

— Az fizet hétszázszázalékos hadmentességi adót.

— Mi van még?

— Valami nagyon fontos. A novisadi lakáshivatal is kap karácsonyi ajándékot.

— Nagyon érdekes vajjon mit?

— Igen ötletes ajándék. Leszereljük az épületről a villámhárítót...

— Kolosszális! Ezért fogadja az egész város közönségének osztatlan háláját és elismerését. Kívánok kellemes karácsonyi ünnepeket.

Amen. (cs. g.)

Valódi „ERÉNYI”
DIANA
SÓSBORSZESZ

Kis üveg ára — Dinár 6.—
Közép üveg ára — Dinár 16.—
Nagy üveg ára — Dinár 32.—

MINDENÜTT KAPHATÓ

HIREK

A bátkeremben

Két szemed réveteg, álmodozó vágya
Hőfehér és hűvös homlokod alatt
Ott száll valahol a jeges éjszakába.

És ajkodon szelid szomorúság pihen
Am túl a bál zaján s túl az éj ködén
Taldn egy csillag gyult ki, messze, messze, fenn...

Egy tűz lobban fel ott, a havasok fölött!
S e titkos tűzhöz, csillaglobogáshoz
A szived, vágyad s a sorsod odakötött.

Itt tánc... zene... és fény. És senki meg nem lát...
Tragikus vagy, néma. Szomorú és szép.
És beszárnyalod a végtelen éjszakát.

MARION

Lapunk minden olvasójának
kellemes karácsonyi ünnepeket kíván a
szerkesztőség és kiadóhivatal.

A Délbácska a karácsonyi ünnepekre
való tekintettel csütörtökön reggel, a rendes
időben jelenik meg.

Karácsonyi istentiszteletek sor-
rendje a református templomban. Karácsony első
napján, Hétfőn d. e. 3/4 10 órakor istentisztelet
prédikációval. Mozart: Sion leánya Énekli az
egyházi vegyeskar; 11 órakor Úrvacsora asztás.
D. u. 2/3 órakor istentisztelet prédikációval.
Karácsony másnapján, Kedden d. e. 6 órakor
istentisztelet magyar prédikációval, 11 órakor
istentisztelet német prédikációval s Úrvacsora-
asztás. Ünnepi beszédet mond H. Rihner, a
Diakonissza-Otthon lelkésze. D. u. 2/3 órakor
istentisztelet imával.

Bevonulnak az 1899-esek. Az 1899-
esek bevonulásáról szóló rendelet megérkezett a
novisadi katonai ügyosztályhoz, amely már
kézbesítette is a behívókat a 23 éveseknek.
A novisadiak január 2-án tartoznak jelentkezni
a katonai ügyosztályon, ahonnan csoportban
viszik őket Somborba, ahol január 3-án vonul-
nak be katonai szolgálatra.

December 31-én vasárnap este fél
9 órakor tartja Rosenberg Hermann tánc-
tanár nagy Szilveszter táncestélyét. Jó
szalon zene, jól fűtött terem, malac tom-
bola, konfetti és szerpentin csata, ameri-
kai árverés. Belépőjegy 10 dinár.

Novisád — a trachoma elleni küz-
delem központja. A trachoma hatóságosabb
lelküzdése érdekében az országot három részé-
ben központot fognak felállítani, ahonnan ve-
zetik az egész egészségügyi apparátus. A Vaj-
daság, Szerémség, Bácska és Bosznia északi
részét a novisádi központ alá rendelték. Ezen-
kívül még a Muraközben és Dalmáciában is
állítanak fel központot. A központ működését
rövidesen meg fogja kezdeni.

December 31-én vasárnap este fél
9 órakor tartja Rosenberg Hermann tánc-
tanár nagy Szilveszter táncestélyét. Jó
szalon zene, jól fűtött terem, malac tom-
bola, konfetti és szerpentin csata, ameri-
kai árverés. Belépőjegy 10 dinár.

Sajtóhiba. Karácsonyi mellékletünk-
ben közöljük a Zikmund-gépgyár hirdetését,
amelybe sajtóhiba folytán „napi 1500 tonna
öntés” került a következő kifejezés helyett:
Évi öntés 1500 tonna.

A Hétfői Újság karácsonyi száma
dus terjedelemben, változatos és színes tartal-
ommal hétfőn, karácsony reggelén jelenik meg.
Mindenütt kapható.

Egészségügyi előadások a munká-
sok részére. A közegészségügyi minisztérium
a színházban tartott előadások mintájára a
Szloboda mozgóban munkások részére külön
előadásokat fog rendezni. Egy ilyen előadást
már tartottak is.

December 31-én vasárnap este fél
9 órakor tartja Rosenberg Hermann tánc-
tanár nagy Szilveszter táncestélyét. Jó
szalon zene, jól fűtött terem, malac tom-
bola, konfetti és szerpentin csata, ameri-
kai árverés. Belépőjegy 10 dinár.

Az Örmény-templomban ma délután
5 órakor folynak le az ünnepek. Az ünne-
pélyes díszmise hétfőn délelőtt 9 órakor kerül
bemutatásra.

Városi költségen temetik Tapavica
Milánt. Tapavica Milán holttestét ma délután
fél hat órakor boncolta a kórházi boncterem-
ben dr. Cseremov György, dr. Belajcsis Vládó
vizsgálóbíró és Gyorgyevics Cvetán rendőr-
főkapitányhelyettes jelenlétében. A holttestet a
boncolás után azonnal a Jenőherceg-utcai laká-
sára szállították, ahonnan ma délután három
órákor temetik az uszpenzki temetőben lévő
családi sírboltba. A városi tanács elhatározta
mai ülésén, hogy Tapavica Milánt a város
költségén temetik el, miután halálát hivatásának
teljesítése közben érte. — A gyilkos Dózsai
István még mindig a rendőrségi fogdában van.
A rendőrségen most a tanukat hallgatják ki.
Dózsait akkor szállítják át az ügyészségre, ha
a rendőri nyomozást befejezték.

Kellemes Karácsonyi ünnepeket
kíván Jovánovits és Devrnja cég.

A magyar légiforgalom Beograd
felé. A jövő tavasszal meginduló légiforgalmat
elsősorban magyar társaságok fogják lebonyo-
lítani. Ezek közül a gróf Wilezek féle vállalat
— amely a bécs—budapest—beogradi vonalra
kapott koncessziót — már megalakult. Ugyan-
csak megalakulás előtt áll a gróf Jankovich,
valamint a dr. Massány féle vállalat is. Az
előbbi a prága—budapest—zágrabi, a buda-
pest—bukaresti, a budapest—balatoni vonalra,
a balatoni helyiérdekű forgalomra, valamint a
Duna magyarországi szakaszára, az utóbbi pe-
dig a münchen—szombathely—budapest deb-
recen—odesszai légijáratokra kért engedélyt.

Elsőrendi varrónó uriházakhoz ajánl-
kozik. Meghívásokat „Önálló” jellegre a lap
kiadóhivatalába kér.

Eljegyzés. Hariikovitch Margit és
Rodionoff Georgij jegyesek. (Minden külön
értesítés helyett.)

Az osztrák színházak Petőfi ün-
nepe. Bécsi tudósítónk írja: Petőfi Sándor
születésének centennáriumát az összes bécsi
színházak is meg fogják ünnepelni. A sziniga-
zatók egyesülete a Raimund-színház igazgató-
jának, Beer Rudolfnak indítványára egyhangu-
lag elhatározta, hogy december 30-án vala-
mennyi színház az előadás megkezdése előtt
Petőfi-ünnepet rendez. Minden bécsi színház-
ban Petőfi-költeményeket fognak szavalni, az-
után egy író vagy esztétikus Petőfi értékét és
jelentőségét fogja ismertetni. Azokban a szin-
házakban, amelyekben zenekar van, tehát a
Népopera-ban és az összes operettszínházak-
ban, magyar nyitányt adnak elő. A sziniga-
zatók egyesülete elhatározta, hogy az állami
színházak intézőségét is megkeresi hogy de-
cember 30-án tartásnak Petőfi-ünnepélyt.

Csodálatos hatása van a „Caruso”
cukorkának köhögés, rekedtség és kellemetlen
szájíz ellen.

A Beltéri Katolikus Kör műkedvelői
szorgalmas próbákkal készítik elő a Kör Szil-
veszter-estjét, amely teljes sikerűnek ígérkezik.

Bebizonyult dolog, hogy a „Caruso”
cukorkák eddig felülmulhatatlanok.

Elsőrangú saját termésű ujbór
(rámás) literje 6 és fél dinár a Wagner
Testvéreknél.

A Nemzeti Színház heti műsorából: va-
sárnap délután leszállított helyárok mellett „A
baba” operette 4 felvonásban. Vasárnap este
„Az éj angyala” romantikus színdarab 6 képből.
Hétfőn: „Luxenburg grófja” operette 3 felvo-
násban. Misedkaja Katalin mint vendég. Ked-
den délután leszállított helyárok mellett „A
mezitlábos jáncsónó” Albini operettje, Szevira
szerepében Archipova lép fel. Kedden este:
„Trikoche és Carole” az ismert detektivbohózat.

Kerestünk egy vizsgázott józan nagy ka-
zánok fűtésében begyakorlott

előfűtőt,

azonnali belépésre. Jelentkezni lehet a
NOVISADI VILLAMOSSÁGI RÉSZV.-T.
üzletvezetőségénél.

Irodalom

Az „Út” negyedik száma. A Kelet-
európa konzervatív irodalmi frontja ellen fel-
sorakozott „aktivista” lapokhoz („Ma—Egység”-
„Akasztott ember”) csatlakozott novisadi torz-
szülött (hogy a költővel szóljunk: a torzók
torza) az „Út” a burzsoázművészet zsákutcái
ellen egy újabb számban vonultatja fel a
„kollektív társadalom” művészetének érveit.
A minden „affektáltság” ellen lelkesen és el-
szántan hadakozó fiatalok „Válság és likvi-
dáció” címen ilyen polgári nagyképűséggel
nyitják meg újabb írássorozatukat:

„A polgári rend individuális művészete
ellen, a kapitalizmus szociális erőket letartó,
embertrontó ideológiájának fölbontására és lart-
purlartos, szentimentális irodalmának leküzdé-
sére magyar szóval esküdtött fiatalok emigrációs
mozgalma remrégiben likvidált és három részre
szakadt. Még pedig:

a „MA” körüli valamikor — ha árnyalat-
beli differenciákkal is — de egységesnek mu-
tatózó művészeti front széttört olyképpen,
hogy néhányan, (egy csoport) megmaradtak
Kassák Lajos vezérségével az ujabban elért és
manifestált álláspont mellett

egy másik csapat (az „EGYSÉG” gár-
dája) viszont a szélre ment és a munkásosz-
tály politikai mozgalmának célkitűzéseit
szorosabbra igazította feladatait

és végül Barta Sándor „AKASZTOTT
EMBER” című folyóirata köré fősorakoztak
egy páran azok közül, akik kijózanodva a
dadaizmusból, a képarchitektúrás művészetcsi-
nálásból új kiutakat igyekeznek keresni a harc
új fázisainak megkezdésére.”

Az elmondottakban mindenkinek tudtár
adatik, hogy a különböző antantok után mos-
már az aktivisták frontja sem egységes. A két-
séggel tele aktivisták az „Egység” mellé állot-
tak s akiknek hite megingott a M-ában, azok,
mint egyetlenül lehetséges életmegnyilvánulási
formát, az „Akasztott embert” választották.
Eddig rendben is volna. Nagyon megnyugtató
számunkra, hogy az aktivista lélekhez ujabban
ennyire közelférközik az öngyilkosság gondo-
lata. A fiúk azonban még élni akarnak. Élni, s
itékezni élők és halottak felett emígyen:

„de a hig muzsikálé és görényizü ammó-
niák és kéngázok hirtelen zászlókat és
cintányérokot és fátylakat izelték és a
PARABOLA A MODERN feliratu diadal-
kapura lépve, hirtelen kizökkentek az ellip-
szisből már messziről imitálva a kemény
massza felé becsületes kígyók sziszegését.

ekkor zuhantak a masszába még
hallották a diadalkapu fátylával burkolt
szavait Jupiter hermafroditáiról

amikor kiestek a geometria sróffjai,
minden bolygó világok egymásba zu-
hantak

MINDEN BELEDÖGLÖTT

az összes lehetőségek összetettségébe.”

lángárpád

A negyedik számú füzet utolsó oldalán
egy „Áttekintés” próbálja igazolni az előtte le-
írt zagyaságokat. Az áttekintés így vél ma-
gyarázni:

„Klasszikusan kifejezők Kassák Lajos
„Vásár” című versének következő sorai:

Póznásan föl föl föl
tu-tuturuu-tu-tu
Szélesség-Színesség-Dombosság
Tompára kalapált-hegyes-körbe
Görbe. Egyenes. Milliő keresztmetszet.”

Ezekután kénytelenek vagyunk meginter-
pellálni a közegészségügyi miniszter urat, van-e
tudomása az „Út” most megjelent negyedik
számáról és mit szándékozik tenni? Hajlandó-e
most már sürgősen, akár Kovinban, akár má-
sutt megépíttetni azt az elmeügyintézetet?
Mert most már nem lehet várni. (cs.)

Ne mulassza el

megtakinteni a „SOA” hírkafait.

Julia, bus virág

Ott tévedeztem mélységek felett,
S gyopárt a szírtén, téged leltelek.

A sorsom, mint kőszikla, oly kopár,
Virulj szívemben kedves, bus gyopár.

Ó régen rózsák buja illatát
Kerestem én rőt éjszakákon át.

Nagy messze rózsák nyultak kényesen
És elvirultak mind, de nem nekem.

Ma már tudom, hogy völgyünk siralom,
S az ormokon van tiszta nyugalom.

Az ormokon, hol csönd, s gyopár terem,
Halotti csönd, és égi szerelem.

JUHÁSZ GYULA

Százmillió dinár a rokkantaknak

(Saj. tud.) Munkatársunk ma felkereste dr. Perics Ninko szociálpolitikai minisztert, aki nagy elfoglaltsága közepette is lekötözött szívéllyességgel állott munkatársunk rendelkezésére. A miniszter munkatársunk előtt a következő nyilatkozatokat tette:

— A lakáskérdésben eddig megjelent rendeletek szelleme ellenkezésben áll egymással, a végrehajtási utasításokon képtelenség eligazodni, ezért a kaosz ebben a kérdésben. A bérlők fölháborodottsága érthető, miután napirenden van a bérek 10—20—30-szoros emelése. A nehéz időkben mégis képtelenség, hogy rendelettel tegyünk ki a bérlőket az utcára. Mostanában dolgozom egy új tervezeten, mely szerint a bérlőket addig ki nem lehet tenni a lakásból, amíg a később megalkandó (egy bérlőből, egy háztulajdonosból és egy semleges tisztviselőből álló) bizottság ebben a kérdésben nem dönt.

— A rokkantkérdést illetőleg előre kell bocsájtanom, hogy a minisztertanács *százmillió dinárt folyósított ezen ügyrendezésére*. A pénzt nemcsak ilyen célra, de a működő tisztviselők drágasági pótlékának fedezésére céloz fordítani. E kérdésben — a parlament szünete alatt — egy átmeneti rendelkezési készületek kidolgozni, amely a rokkantörvény végleges elintézése előtt ideiglenesen rendezte ezt a kérdést. Ettől eltekintve a rokkantörvény kidolgozása is sok időmet vesz igénybe. Ezt a törvénytervezetet meglehetősen kidolgozatlan formában vettem át elődömtől, Zserjav, volt szociálpolitikai minisztertől. Beismerem, hogy ezt a kérdést nem sejtettek érdemében méltó gyorsasággal megoldani, de amennyiben módomban lesz, én minden erőmmel oda fogok hatni, hogy a rokkant kérdés megoldatlansága, amely fájó seb az ország testén, a legrövidebb időn belül megoldhassék. A tisztviselők nyugellátásának kérdésében is a legrövidebb időn belül kell mennünk az előző kormányok ígéretein. A pénzügyminiszterium által már folyósított *százmillió dinár annyit lehetővé tesz, hogy a kérdést legalább átmenetileg rendezzük a legközelebbi időben.*

Tovább fizetik a képviselőket

Beograd. Nagy feltűnést keltett beogradi körökben az a hír, hogy az összes képviselők március 18-ig a választás napjáig megkapják összes illetményeiket. A képviselők tehát, akik két és fél hónapig semmit sem dolgoznak az ország érdekében, hanem legfeljebb a maguk érdekében választási kerületeikben, teljes fizetést fognak kapni.

Az olaszok a Népszövetségből való kilépéssel fenyegetnek

Beograd. A minisztertanács mai ülésén a rapalloi szerződés kérdésével foglalkoztak. A kormánynak az a szándéka, hogy az Adria kérdését a Népszövetség elé terjessze. Miután azonban előzékenységet akar tanúsítani Olaszországgal szemben, elhatározták, hogy ebben az ügyben nem tesznek döntő lépést január 17-ig. A kormány ugyanis alkalmat akar adni a Mussolini kormánynak, hogy a rapalloi szerződés ratifikálását a január 10.-én összeülő olasz kamara elé terjesszesse.

Abban az esetben, ha az olasz kormány nem ratifikálja a rapalloi szerződést, akkor a Népszövetség elé terjeszti a kormány a rapalloi szerződés ügyét.

Az olaszok azzal fenyegetőznek, hogy ha a jugoszláv kormány a rapalloi szerződést a Népszövetség elé terjeszti, akkor kilépnek. A beogradi kormányt ezzel a fenyegetéssel nem lehet rémitgetni, mert szilárdan elhatározta, ha Olaszország nem ratifikálja a szerződést, azt a Népszövetség elé terjeszti.

SPORT

* **A kedvező időjárás** lehetővé tette, hogy a karácsonyi ünnepek alatt olyan lendülettel lássanak, footballistáink ajátékhoz mintha szezon közepén volnánk. Mind a három ünnepen lesz egy-egy mérkőzés. Ma délután a két legjobb novisadi ifjúsági csapat, az OSKV és a NAK játszanak 2 órákor. — Hétfőn az NTK-J. Makkabi, kedden pedig az OSKV—NAK első csapatai mérkőznek. Mindhárom mérkőzés az artézi pályán kerül eldöntésre. Reméljük közönségünk jó sportot fog látni, tekintve, hogy játékosaink pihenten állanak starthoz.

* **A NAK ma délután 4 órákor** az OSKV NAK-iff. mérkőzés után, szakosztályi gyűlést tart a Marosban. Az ifjúsági játékosok ma d. u. fél 2-kor a Schimidténél öltöznek.

* **A novisadi csapatok** valószínű összeállítás a karácsonyi mérkőzéseken a következők lesz:

* **NAK:** Simon, Gáspár, Róka—Rozics, Schvemm, Schmidt.—Bertók, Mojnár, Khünel, Lerch, Ecet.

* **OSKV.** Spiess, Dudás, Drach—Markovics, Strommer, Kratz,—Popovics, Kricskóv, Sevics, Bistrovics, Szaraz.

* **NTK.** Kovracsék, Vermes, Neurohr—Gangis, Miskóci, Bischof II.—Hippich, Lenci, Vitasek, Belovai, Schäfer.

* **J. Makkabi.** Morgi, László, Hercog—Vig, Schäffer, Kacaf—Jakobovics, Grossz, Kümberg, Bence, Morgi II.

* **Vékes Dezső** egyedül végzi a megszervezés nehéz munkáját a Vojvodinai Alsószövetség ügyében. Elismeréssel kell nyilatkoznunk a jeles sportmann agitálásáról, aki önzetlenül szenteli minden szabad idejét a vajdasági sport virágzásának. Kívánjuk, hogy fáradságát siker koronázza.

REINER LAJOS

FAKERESKEDŐ

NOVISAD, Laze Kostića (Széchenyi) 3.

TELEFON IRODA 188.

Sürgőnycim: „FORESTA“.

Nagy raktár mindenféle épületfa és deszkaanyag, nagy készletek prima fichtaasztalos deszka minden méretben.

FATELEPEK A STRAND MELLETT.

TELEFON TELEP 291.

Ugyan itt egy szakmabeli irodavezető mérlegképes könyvelő kerestetik.

Tőzsdei árfolyamok:

A Jugoszláv korona Zürichben 1:45

Zagreb dec. 23. Newyork 93, Szofia 63, Bukarest 54, London 442, Milano 485, Páris 668, Berlin 156—158, Bécs 0'15—0'16, Zürich 1710—1715.

Zürich, dec. 23. Zárlat Berlin 0'0775 (0'08125), Hollandia 21025 (21125), Newyork 52775 (52'825), London 24'51 (24'55), Páris 39'20 (39'35), Milano 27'05 (27'05), Prága 16'25 (15'85), Budapesti 0'2275 (0'2275), Zagreb 1'45 (1'45), Bukarest 3'15 (3'17), Varsó 0'026750 (0'02875), Bécs 0'0075 (0'0075), bélyegzett osztrák korona 0'0076 (0'0076), Szofia — (—).

A novisadi terménytőzsde hivatalos jegyzései 1922. dec. hó 23-án. Bácskai buza 76 kg-os 2 százalék kötés 425 (200 mm), bácskai buza 77 kg-os 2 százalék kötés 422'50 (200 mm), szerémi árpa 66—67 kg-os kötés 312'50 (100 mm), bácskai tengeri áprilisra kötés 245 (1100 mm), bácskai tengeri januárra 210 (100 mm), nullásliszt kötés 592'50 (200 q), 2. számú főzöliszt 562'50 (200 mm), 6. számú kenyérliszt 500 (100 mm), 7. számú kenyérliszt 437'50 (300 mm), bácskai buzakorpa 105 (100 mm).

Felelős szerkesztő: Dr. Szlezák Rezső
Kiadótulajdonos: Fátih Ferenc és társai

Apró hirdetések.

40 NAGYLÁNC szent-tamási szántóm épületekkel száz előfával azonnal eladó, vagy haszonbérbeadó. Novisad Vasut utca 68. szám. (1—2)

ELADÓ 4 drb' FOTELSZÉK. Cim: Hegedűs Lajos, Futaki-u. 36. 1-3

IZLÉSES NYOMTATVÁNYOKAT készít Novisadon a Gutenbergkönyvnyomda, Szabadság-tér 6.

Jelentékeny gyárvállalat keres mielőbbi belépésre, fejlődésképes, állandó alkalmazásba egy

**kereskedelmileg képzett
tőrekvő tisztviselőt**

német és szerb nyelvismerettel. Eddigi alkalmazás és fizetésigények megjelölésével felszerelt szives ajánlatokat továbbít e lap kiadója.

Eladó szabóberendezés

egy asztal, egy munkapad négy számollyal 2 vasaló, egy szabókályha és egyéb kellékek. Eskü Simon, Vasut u. 61. (1—3)

DIÁK-OTTHON

2—3 diák részére tisztviselő családnál, egy világos és egészséges szoba ellátással a karácsonyi ünnepek után kiadó. Bővebbet Abraham könyvkereskedésben.

ARCBÖRE BÁRSONYOSAN PUHA ÉS FEHÉR LESZ, HA NAPPAL LILI CRÉMMEL, ESTE LEHMAN-POMÁDÉVAL ÁPOLJA, KAPHATÓ: A FÖTÉRI GYÓGYTÁRBAN.

Gépeimen famegmunkálást

asztalosoktól elvállalok, használt rőfős stélázi és baromfi ketrec eladó. Ugyanitt mindenféle kész butor kapható. — Novisad, Uspenska u. 12.

4110
1-8
LENKEY IMRE, asztalos.

Eladó

6HP magányos magánjáró kazán, 16 éves, 6HP magánjáró cséplő garnitúra szintén 16 éves, teljes mozi berendezés és különféle malomkő járatok, csereüzleteket is kötök, huzatos gépért vagy motorért.

Rózsa Ferenc

Stara-Kanizsa.

4220 1-3

Néhai *Fehér György* örökösinek tulajdonát képező, a Dudarska (Epres) és Kinizsi-utca sarkán levő 630 □-öi területű ház és beltelek, valamint ugyanezek tulajdonát képező Dudarska (Epres) utca 42. számú 970 □-öi területű ház, kert és szőlő a f. hó 27 én d. e. 11 órakor a Dudarska és Kinizsi-utca sarkán levő házban megtartandó magánárverésen el fognak adatni.

A közelebbi feltételek **Dr. Mócs Sándor** ügyvéd irodájában tudhatók meg. 4170-2-2

A KARÁCSONYI

Idény alkalmából a n. ó. közönség szíves figyelmébe ajánlom az

IFJUSÁGI IRATOKKAL,

képek-könyvekkel és szépirodalmi művekkel dusan felszerelt raktáramat — Nagy választék izléses levélpapirokban, imakönyvekben, levelezőlap albumokban, emlékkönyvekben és minden e szakmába vágó cikkben.

ÁBRAHÁM JÁNOS

könyv-, papir- és írószerekkereskedése
Novisad, Sándor király u. 9.

Vadászok!

Eredeti WÖLLERS-DORFI vadásztöltények füstnélküli löporral 4 és 6-os sörrettel töltve kaphatók az alábbi áron:

16 caliber darabja Din. 1.40
12 caliber darabja Din. 1.50

1000 drb vételnél, továbbá viszontelárusítónak kedvezményt adunk. Vidékre is szállítunk

IVÁN POLIT I DRUG

Novisad, Os obodnya trg 4. szám.

**APOLLO
MOZGÓ****DEC.
24****A Kelet gyöngye.**

Szerelmi dráma 5 felvonásban

A főszerepben: Caroli Troeill
és Viggo Larsen

Boldog ünnepeket kívánok
pártfogóimnak és ismerőseimnek.

Szurkovsky Márton

Eternit, pala és cserépfedő mester.
Novisad, Primorska (Vásár) ul. 21.

4221 1-1

Bérbeadó

a Futaki ut mentén 1 hold szántó-föld a Grigorovics-villától kifelé a második pa cella. — Cím e lap kiadóhivatalában. 4184-2-2

Cserépkályharaktár

a legjobb cseh-slovák gyártmányú cserépkályhák, kandalók és takaréktűzhelyek nagy választékban kaphatók:

ÖKRÉSZ SÁNDOR

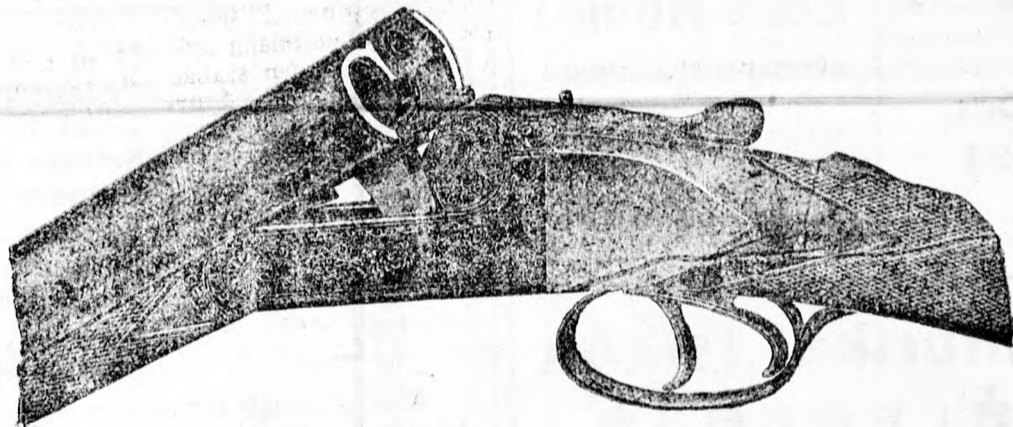
cserépkályhakészítő

NOVISAD, Futoški put 15.

Alapított 1885. évben. Telefon szám: 234.

FAREDŐNY (esslingeni) és VASREDŐNY-gyár.**BERNOLD SYLVESTER, NOVI-SAD.**

Lakatos áruk gyára. Kérjen árajánlatot! 4174-2-2

Vadászok figyelmébe

Ajánlom a legjobb gyártmányú vadászfegyvereket, önműködő pisztolyokat, vadászfelszerelési cikket és mindennemű kész fegyveralkatrészeket

Ugyszintén elvállalok gyorsan és pontosan mindenféle fegyvernemek javítását és teljes átalakítását, teljes ujjításokat, márványozásokat, távcső felszereléseket, csőbelővéseket, agyazásokat és minden nagyságu kaliberátúrásokat. Minden fegyverem működéseikért teljes szavatosságot vállalok teljes tisztelettel

Irsai József

puskaműves, Petrovaradin, Jelacsicseva-utca 43

Dornstädter cukrászda

NOVISAD

Vasember palota

Tüzifa Száraz Bükk- Gyertyán**STAMMLER TELEPEN**

Hajóállomás-Selyemgyár között

SEPSI**FEST****TISZTIT**

Jevrejska u. 9.

Gouvroz

Pissiroz

VAROSI JÓDOS GYÓGYFÜRDŐ

:: NOVISAD ::

PANSIO RENDSZER, - KITÜNŐ EL-
LÁTÁS ÉS SZOBÁK, - ISZAPKEZE-
LÉSEK, - SÓSFÜRDŐK, - HYDRO, -
THERAPIA, - RÖNTGEN-LABORATO-
RIUM, KVARCLÁMPA, DIATHERMA
és VILLAMOS KEZELÉSEK, ÁLLANDÓ
FÜRDŐORVOS. - NYITVA EGÉSZ
ÉVBEN. - TÉLI KURA.

ELADÓ FÖLÖBIRTOK

Bánátban: Padé köz-
ség határában prima
minőségű 135 hold
tehermentes ingat-
lan a rajta levő épü-
letekkel, s vétéssel
együtt eladó s azon-
nal átvehető. Bő-
vebb feltételek
megtudhatók nálam.

DR. RECELI MÉSZÁROS FERENC
ÜGYVÉD. = SEMTA.

SLOBODA

Ecce Homo.

Dec.
24

Misztérium 5 felvon.
Az oberammergau-i pasz-
sziójátékok világhírű
színeszével

Amerikai csikók árverése

Ménesem csökkentése miatt,
néhány amerikai csikót, anya-
kancát és ügetőt valamint
több félvér amerikai csikót,
szabadkézből, árverésen,
1923. évi január hó 6-án d.
e. 10 órakor sörgyáramban
Stari-Becsejen eladom.

Gerber sörgyáros
STARI BECSEJ.

SÓ

finoman őrölt kősó,
waggon és kisebb té-
telekben is kapható:

GAUSZ JÁNOS

sómalomban Novi ad, Futoški put 66.
Telefon: 8 4190-2-2

REICH JAKAB FIAI

mérleg és mezőgazdasági gépgyár és vasöntőde

NOVISAD
Temerinska u 11.

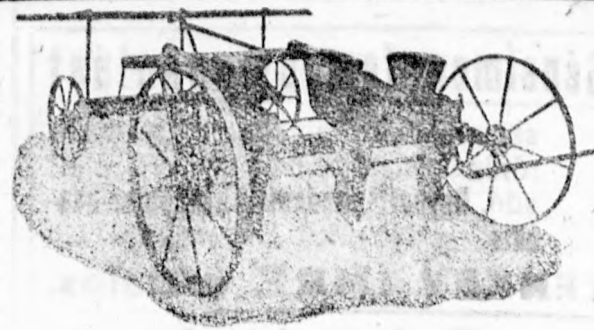
Ajánljuk szab-dalmazott 3 és 4 soros tengeriültető
gépeket, melyek tetszés szerinti mélységben a
földbe eresztetők. Azonkívül elsőrendű mérle-
geinket 50-5000 kg ig, továbbá súlyok, ekék,
tengerimorzsolók, szecskavágók stb.

Gyártunk szivógáz generátorokat

elismert s kitünően bevált rendszer. Biztos üzem, óránként 50 dkg. faszénfogyasztás 1600kcal. Legjobb
referenciák. — Elvállalunk mindezenmű e szakmába vágó javításokat. — Figyelmeztetjük továbbá szak-
társainkat, hogy 1923. január 15 től

Ujjonnan épült vasöntődéinkben

mindennemű és elsőrendű minőségű gépöntvények leöntését saját és beküldött minták vagy rajzok után
elvállalunk. — Veszünk és eladunk jókarban lévő cséplőgépeket. 4169-1-3

Barth Laura fűzőterme Novisad, Petra Zrinskog 17.

T C. Van szerencsém n. é. vevőimnek becses tudomására hozni, hogy német-
országi bevásárlásaim után visszaérkeztem. Azon kedvező helyzethen vagvok, hogy
legszébb és legmodernebb *fűzőt, melltartót, komótfűzőt, hasközlőt, fűzővédőt*
és *egyenes tartót* mérték szerint a legmérsékeltőbb áron szállíthatok. — Raktárom
dús-gazdag s így becses vevőim olcsó árak mellett választékos és izléses kiszol-
gálásban részesülhetnek. — *Fűzőtisztításokat* és *javitásokat*, gyorsan és pon-
tosan eszközölk. — *Női kelengyék* és *géphímzés* izléses elkészítését elvállalom.
Jó házból való *tanuló leányokat* géphímzéshez azonnal felveszek.

Divat- és fehérnemű-árak

mélyen leszállított karácsonyi árban!

U. m.: Angol női és férfi szövetek,
Velour köppeney és kabátszövet,
Divat és cerna barchet,
Selyem és szövet kendők,
Berliner kendő, Charnili Chall,
Vászon, Zephir, Kanavász,
Kávész és fehér asztal terítők,
Törülköző, zsebkendő,
Szőnyeg, függöny, ágyterítő,
Linoleum, butorszövet stb.

Jovanović & Devrnja

(azelőtt Bron H. Fla) Divatáruház az „Arany Szarvas”-hoz.

Tekintse meg a karácsonyi kirakatokat!

Karácsonyi árak!

Karácsonyi vásári!

Leszállított áru karácsonyi ajándékot
vehet

KLEIN és FREIGANG

ékszerész és óránál

Novisad, Kralja Petra ulica 29.

Dús-gazdag raktár

a legkülönfélébb *ékszerek, drágakövek, arany, ezüst,*
prima china-ezüstárak, zseb és fall órákban.

Ékszerek átalakítását

Órák, valamint minden e szakmába vágó tárgyak
javitását a legjutányosabban eszközölk.

SCHÖPFLIN ALADÁR

A magyar dráma és színpad 1922-ben

(Budapesti levél)

Szerencsésnek éppen nem mondható a magyar dráma szempontjából az 1922. esztendő. Nem hozott olyan új drámát egyet sem, amely akármiféle szempontból a színvonal emelkedését jelentette volna és nagy színészi alakításokról is hasznosan tudna számot adni a színházi krónika. Budapest a legélénkebb színházi városok egyike Európában; a közönségnek a legkedvesebb szórakozása a színház — a mostani nehéz gazdasági viszonyok között is állandóan tele nézőtér mellett folynak az előadások — de olyat, ami a szórakozáson túl is lelki föl-emelkedést, igazi művészi élvezetet, az előadás óráin túl is érvényes emléket tudna adni, csak elvéve kap belőle.

A Nemzeti Színháznak nem volt gazdag esztendője. Az 1922 iki évből átjött a műsorra Vojnovich Géza *Mohács*-a az újabb magyar történelmi dráma egy k legtöbb figyelemre méltó alkotása. Tiszta, csaknem tudományosan hiteles történelmet nyújt, de mégis szoros lelki kapcsolatban a mai levegővel. A magyar nemzet történetének nagy tragikus fordulóját ragadja meg, mikor az ezeréves nemzeti bűnökönzés, osztályérdek, partikuláris vetélkedések, személyes hiúságok és becsvágyak és mindezek fölött a nemzeti fegyver hiánya bukásba juttatták az országot és török igába kergették nagyobb részét. Vojnovich is megszólaltatja azt a váltás-gondolatot, amely a Zrinyiász lelkét teszi: második Lajos királyt állítja be, mint aki odaveti önmagát és királyi trónját a fenyegető veszedelem elé és ezzel emelkedik a tehetetlen gyermekből a tragikus hős fenséges magasságába, amikor élete feláldozásával sem tudja összefogásra kényszeríteni a viszálykodó magyar urakat. A nemzet tragédiája a király személyében testesül meg és a kettő egyszerre bukik el a mohácsi mezőn. Ezt a gondolatot Vojnovich a Shakespaere-i királydrámák stílusában, széles milieu rajzzal fejt ki, az alakok

történelmileg mindig hű, de drámailag nem egészen megelevenített rajzával, a festői színek erős hangsúlyozásával, de a történelmi akciót nem bírja eléggé az emberi korszakra vetíteni és ezért nincs darabjában az a szenvedélyesen lüktető drámai élet, amely példaképének, Shakespaere-nak történelmi drámáit olyan elevénné és örökhatásná teszi.

Tagadhatatlanul több belső hév van Szomoró Dezső *H. Lajos*-ában, amely ugyanezt a témát vitte színpadra a Magyar Színházban. Erősen impetuozus darab ez, de a történelmi adatokhoz való külsőleg ragaszkodás mellett is lényegében történelmi szellemű. Nagy, nyugtalan huszadik-század idegességét visz bele a tizenhatodik-század elei anyagba, ha II. Lajosról lefejtjük a történelmi jelmezt, egy mai neuraszthenikust találunk alatta, akinek egész lénye ellentmond kora levegőjének. A darab páthosza teljesen zenei jellegű — ez is ellentmondás a zenétlen korról szemben — a szavak és gesztusok éles akkordjai nem tudnak harmóniába egyeztetni, a dikció és a mozgás lendülete ellentmond a darab mögötti gondolatoknak, amelyek szintén a váltás-gondolatot vannak felépítve. Vojnovich és Szomoró teljesen ellenkező dispoziciók alapján, a temperamentum, gondolkodásmód és stílus óriási különbségeivel próbálták megközelíteni ugyanazt az anyagot s a történelmi dráma nagy stílusának mind a kettő mögött maradtak. Érdekes, jelentékeny színpadi munkát adott mind a kettő, a magyarság történelmi sorsának drámai formulájára azonban még mindig egy eljövendő nemzedék eljövendő nagy írójára marad.

A modern magyar élet eme súlyos nagy témáját ragadja meg Szemere György *Viszontlátás* című 2 felváltásos drámájában, melyet a Nemzeti Színház adott elő. A hadifogságból évek óta hazajött magyar katonák, akik otthon megváltozott viszonyok fogadnak s aki sa-

ját otthonában is idegenné válik, ez a hatalmas nagy témája a kis darabnak. Nagy íróhoz méltó koncepció, fogyatékos erővel megalkotva. Szemere nem volt ereje a nagy témában rejlő tragédiát teljesen kiemelni, zord komorságát lágy érzelmességben olvasztotta fel. A közönség hűvösen fogadta darabját, sajnálni kell első felvonásának mély kilengésű részleteit a háború utáni magyarok keserű indulatainak ilyen és hű színpadra vetítését, amelyet a második felvonás gyengékező fejlesztése hatástalanná tett.

Kádár Endre a „*Szeretem elmegy*” című drámáját a Belvárosi színház mutatta be. Az általánosnál sokkal nagyobb művészi ambícióval és tehetséggel készült dráma ez, — különösen kritikája a mai színházi viszonyoknak, hogy színrekerülését sokáig késleltette Szenes Béla, *A buta ember* és a *Gazdag lány* című tipikusan selejtes kommerc — darabjainak rendkívüli sikere és hogy bemutatója után is meglehetősen hideg elbánásban volt része a közönség részéről. Szenes darabjai mindenestre túlélték. Kádár a nagyon differenciált lelkiéletű férfi szerelmét próbálta színpadra vinni, inkább belső cselekménnyel mint külső mozgalmassággal, a dialógusnak sokrétű gondosságával és a bensőségebb drámai formára való becsületes törekvéssel. A kitűzött célt a csöndes, csaknem akciótlan lelki konfliktusok drámai rábizonyultságának igazolásáért, nem sikerült elérnie, de szándéka s az erre való küzdelemben alkalmazott finom írói eszközök minden figyelmet megérdemelnek. Sok tekintetben hasonló törekvéseket mutat a francia *Sarment Az Árnyhalász* (Pecheur d'ombres) című drámája, amelyet szintén a Belvárosi színház mutatott be, amely úgy látszik mutatni, hogy a francia drámában is jelentkezni valami reakció ami csaknem kimerültség állapotába jutott Scribe-féle tradíció ellen. Egyelőre még kissé bátortalanul és csak fél sikerrel, de próbálják a francia írók a drámai forma új koncipiálását s az eddig a színpadról kizárt konfliktusok színpadra vitelét. Az utóbbi idők francia darabjai, mint

ANONYMUS

*Szürke kámsza, mely alól sötétlen
Ismeretlen arc mely szemé ég,
Mint láng, melyet idő, messzeség
Nem olt el középkor éjjelében.*

*Szikár kéz, mely sárga pergamenre
Göggel, mintha szekercét ragadna
És csatát vezetne vérviharba,
A foglalts tetteit jegyezte.*

*S gót betűk közt, gót ívek sorában
Érezte, hogy erő, támadás van,
Magyar erő és jövő zenéje!*

*S hiába szállt fölé gót iv éje
Századok mely trombitája harsan
Győztesen a vén deák szavaiban.*

Juhász Gyula

KÉTFÉLE ITAL

*Sötét bor az Ej bora. Altat.
Színes bor a Nap bora. Éltet.
Igyad csak, igyad csak. Váltogasd
a színes bort s a sötétet.*

*Melyik bor a szebbik, a jobbik?
Cserélni ha enged a Végzet,
cseréled-e, mondd, a másikért
a színeset, vagy a sötétet?*

*Ó, el ne cseréld a sötétet,
mert rossz csere, kár bizony érte.
Szomjan hagy a színes, szép ital,
szomjazni fogsz a sötétre.*

*Fuldoklani fogsz ama bortól
és várod: elaltat-e végre?
S a színes ital nem altat el,
nem szépiül a színe sötétre.*

*Örülj neki, hogy csoda nincsen,
cserélni nem enged a Végzet,
felváltva nyújtja a két italt,
a színeset és a sötétet.*

Nadányi Zoltán

A hálás utókor

- Írta: Zsoldos László -

Huszonhat évvel ezelőtt történt, hogy Nemesán Sali erdélyi kisbirtokán Oláhfalván artézi kutat furt valami Hirkó nevezetű marosvásárhelyi fiatal mérnök. Már a négyszázméteres mélységhez is közeljártak, de még mindig nem bukkantak vízre. Alighogy azonban elérte a furó a négyszázadik métert, egyszerre, mint a távoli menydörgés, tompa moraj hördült föl a föld mélyéből. Eleinte halkán, majd (mintha égiháborút kergetne nagy zenebonával maga előtt egyre közelebb a vihar) percről-percre erősebb dübörgéssel.

A zsiros hajó oláh, aki a gép körül összetákolat állványon hajtotta a furót, erre a szokatlan zajra hirtelen abbahagyta a munkát és keresztet vetett magára:

— Az ördög! — motyogta sápadtan, — miközben bamba képpel bámult a mérnökre.

— Folytasd azt a furást! — kiáltott rá Hirkó; ám a dübörgés ekkor már félelmes robajjára fokozódott, s az oláh, aki már a földet látta széjjelnyitni maga alatt, rémtűlt ordítással ugrott le az állványról, hogy majd a nyakát törte belé. Hiába próbálta visszánógatni a fiatal mérnök a halálra ijedt napszámot, az csak nyakra-főre hányta magára a keresztet, míg másik félkezében kétségbeesetten hadonászott otromba süvegével, hogy:

— Hujujuj, domnule, az ördög dörömből odalent!

A robaj egyre kísértetiesebben és egyre csábítóbban hangzott fel alulról és Hirkó, amikor látta, hogy ugysem boldogul a megbokrosodott emberrel, ifjú szemében a hivatásnak azzal az izgalmával, amely többé-kevésbé mindig elfogja a lelket, ha már egészen a cél közelében érezzük magunkat, félrelökte utjából az oláht és ő maga ugrott föl a deszkaemlévényre a furó mellé. S újra megindította a gépet.

A következő pillanatban az állvány, mint-ha puskaport robbantottak volna fel alatta, mindenestül a levegőbe röpt, s a négyszáz-

méteres mélységből hatalmas döréjjel vadul kitörő forró vizsugár, mint valami bosszút lihegő, fékevesztett szellem, irtóztató erővel kapta magával és dobta fel egyszerre husz ölnyi magasba a szerencsétlen fiatal mérnököt. Odafent a szédítő levegőben apró, fehér ebkölyök módjára torzsalkodó tajtékjai között, néhány fellökött deszkával együtt, pehelyként forgatta meg a felszökött vizoszlop tetején, játszott vele hol kicsit alábuktatta, hol picinyég följebb ficánkoltatva. Akárcsak a városligeti céllövődőde szökőkutacsakája a beléje vetett fürge tojást. S végül, miként csakugyan a macska szokta az egérrel, ha már jól kimulatta magát vele és megfojtotta, gőzölgő gyöngyvánkosaró csillogva lehulló vízfüzérek zápora közt szépen visszateresztette, le a pocsolóvá átázott földre. Husz öles magasságból, holtan.

A nyári Nap mosolyogva szórta arany sugarát az összeforrázott, agyonzuzott Hirkó holt-tetemére s a gyilkos vizoszlop, mint aki megbosszulta magát, amiért kizavarták szüzi nyugalmából, fokról-fokra lejebbtörve. Lassan összezugszorodott, akárcsak a mesebeli palackjába belebujó szellem és eltűnt, visszahúzódott a maga négyszázméteres üregébe, süppedő töcsát s (mivel dus kéntartalma volt), szinte fojtó záptojásszagot hagyván idefönt maga után.

Nyolc óra múlva megint előtört ugyanolyan dübörgéssel a mélyből a forró, kénes szökőforrás és a következő és minden következő nyolcadik órában újra, amiből nyilvánvaló lett, hogy ez a nyolcóránként való vízszökés most állandónak ígérkezik.

Ekkor történt, hogy amint a szép és gyöngéd termetű Nagy Etelka, az elhunyt mérnök fájdalomtól megtört menyasszonya, aki lóhalálában érkezett Marosvásárhelyről Oláhfalvára, aranyárga haját tépve roskadozott a vőlegénye ravatalánál a rozoga Nemesán kuria kongó, nagy ebédlőjében: a másik szobából csöndesen odasomfordált hozzá Sali, a házigazda s részvevőn tette kérges tenyerét a boldogtalan leány vállára.

— Kedves... kedves kisasszony, ne essék kétségbe! Jó az Isten...

És, hogy ő is, meg a gyász baborult ara is

Abel Hermant a Nemzeti Színházban végzetes sorsra jutott Karneválja és még néhány más közepszerű mű is erős dekadenciájukban mutatják a Dumas és Sardou korában egész Európa színpadain uralkodó francia dráma dekadenciáját. Herceg Ferenc *Aranyborjúja* a Vigszínházban nem jelentett a kitűnő író pályáján utatappot. Érdekes alapötletét, *Magdalena két élete* című regéből vette, amelynek lényege az, hogy valamint a történetet ellentétes embereken viszi párhuzamon keresztül, kissé lanyha drámává van kiépítve s ezért a perspektívái elmosódnak. Ezt a darabot nem fogja Herceg nagy sikerei közé számítani. Ennél sokkal nagyobb egyenesen meglepő sikere volt a *Gyurkovics lányokkal* melyet a Nemzeti Színház elevenített fel. Az új szezon sem hozott az év végéig sem nagy sikereket, sem feltűnő nagy alkotásokat. A Belvárosi Színház és a Vigszínház mérsékelt vagy annál is alantibb értékű külföldi darabokkal kísérleteztek, — ezekre nem érdemes sok szót pazarolni, A Magyar Színház Timár Mihály, egy hatvanéves eddig teljesen homályban maradt író *Pupos Boldizsár szerencséje* című darabját hozta színre, egy reminiscenciáktól színtjártzó, de őszinte érzéssel átértett és erős színpadi érzéssel megcsinált mesedramát s utána bemutatta a szezon nagy szenzációját Molnár Ferenc *Égi és földi szerelem* című drámáját. Molnár ezuttal „nagy” drámát akart nyújtani s adott is gazdag színpadot színészeknek ritka alkalmakat a hatásos játékra, de a pompás kláallításban valahogy kimaradt mondanivalója. Amit meg akart mutatni, a halál poézisában való felmagasztosulását az élet durvaságaiba beleilleszkedni nem tudó szüzi leány-léleknek az csak valahol a darab mögött dereng, benne magában inkább csak egy gyöngye idegzetű pesti kisleány szerelem miatti megőrülésének kórképe marad. Molnár azonban annyira foglalkoztatja az emberek érdeklődését eddigi sikerei után, hogy az emberek maguknak is nehezen hiszik el, hogy új darabja nem tetszik nekik.

A Nemzeti Színházban Csathó Kálmán aratott nagy sikert *Uj rokon* című vígjátékával. *Nem drámai minőségűek szereztek meg neki a sikert* mert dráma a darabban jóformán nincs is, de a friss és kedves maliciának színpadra vitt millieu rajza és mindenekfelett a mindenkinek szíve szerint való magyar vidéki élet ügyes színpadra vitele. Ezt a színészek is jól tudják játszani és szívesen bocsájtják minden

tudásukat rendező-kollegájuk rendelkezésére.

Itt mutatkozik meg a legutóbbi idők legörvendetesebb színházi jelensége, a közönség meleg és rokonszenves érdeklődése a vidéki magyar élet specifikus jelenségei iránt. Ezt mutatja a népszínművek iránti érdeklődések föllevenedése (A vén bakkancsos és a fia a huszár, a Falu rossza, a Tolonc, nagy sikert arattak) néhány régi magyar darab, mint

Szigeti Rang és mód-jának visszakerülése a műsorra, a Gyurkovics lányok és az Uj rokon meglepő diadalai. A nagyváros vonzódik az egyszerűbb, gyökeresebb és melegebb, bár talán primitivebb életformák, a hazai gyökeres és tradíciók érzése után és sok tekintetben a derűs romantika után is amely legalább órákra kiragadja a mai nehéz élet szegényteljes gondjaiból.

A pénz, mint az időjárás szeizmográfja

Bús december havi riport a hólapátolásról, a télről, a gesztenyebédről és a drágaságról. Mit mondott a százesztendősvé jövendőmondó

Az öreg emberek minden tél elején meg szokták erőltetni emlékező tehetségüket, hogy végül is karácsony körül kijelentsék:

— Nem emlékszem ilyen zimankós télre, pedig megettem már kenyérem javát.

Autentikus forrásból akartam felvilágosítást kapni az idejéről vonatkozólag, ezért hát nem is mentem a százesztendősvé jövendőmondókhoz, hanem felkerestem a tél igazi szakértőit, hogy szakszerű, megbízható feleletet kapjak. Az első és egyik legfontosabb véleményező ott kuporgott az utcasarkon és harcias tekintetűt vetett a járókelőkre egy kormos füst mögül

Nyilatkozik a gesztenyés néni

Egy kissé bántortalanul léptem a boszorkánykonyha elé s a jellegzetes téli utcasarki illattól megrészegültem dadogtam:

— Kérek két dinárért gesztenyét...

A néni tántorogva kelt fel számolyáról s egy lekicsinyítő tekintet után rövid, de annál érthetőbb nyilatkozatot tett:

— Csak?!

Nem sértődtem meg, mert fontos érdekeim azt kívánták, hogy a legjobb barátságban legyek ve e, ezért hát békíteni kezdtem:

— Majd máskor többet veszek, tudom, hogy a pénznek nem igen érdemes felkelni azért a pár szemért ebben a hidegben. Csunya hideg ez az idejél.

— És én itt ülök ebben a ronda időben naphosszat azért a pár koronáért, — szólt megengyhültem. — Nem is érdemes. Itt vacogok egész nap, majd megvesz az Isten hidege s még egy kis erősítőre sem telik. Persze, mert elveszik a hasznót adóban. A szén olyan drága, hogy ráfizetek a boltra, pedig sohasem adtam még el ennyi gesztenyét, mint az idén.

Itt van, nyolc darab két dinár, papirost nem adok, mert többbe kerül, mint amit a gesztenye ér — mondta és bütykös, fekete kezével a markomba tett néhány szem árva, fonyadt gesztenyét és visszatámolygott a zsámolyához.

— Aggyon öt dinárért, — szólalt meg mellettem egy rekedt hang.

A néni felém fordult:

— Látja? Ez az ur már egy hónapja nálam ebédel. Ez a legjobb koszt, mert meleg is, meg nem is drága...

Annak megállapítása után, hogy Novisadon van egy gesztenyét ebédelő társadalmi osztály is, egy napszámóshoz fordultam felvilágosításért: mit szól az idejél téhez?

Smucig a város?

— A véleményem? A tavalyi tél sokkal többet ért. Ez nem is tél. Nem mintha nem volna elég hideg, mert hiszen abból eléggé kijut, hanem azért, mert smucig a város, meg hó sem esik elég.

A nagyságos asszony

Két ellentétes nyilatkozatot hallottam eddig s hogy dönteni lehessen, felkerestem egy háziasszonyt is, aki, mint reméltem meg tudja oldani a gordiuszi csomót.

— Mi a véleményem az idejél térlől, nagyságos asszonyom? — kérdeztem s nem tudtam, hogy udvariatlan vagyok.

— Ne gunyolódjék — felelte. — Az a véleményem, hogy minden szénkereskedőt le kellene csukni, a favágókat máglyán elégetni, a cipő- és a ruhakereskedőket pedig... no ezt már meg sem mondom. Véleményt akar? Az a véleményem, hogy az árakat úgy felhajtották, hogy létrával sem lehet elérni és nem tudok venni semmit karácsonyi ajándéknak a férjemnek. Hát ez a véleményem.

megmutassa, hogy mennyire jó az Isten, Nemesán Sali, az oláhfalvi új kéneggyógyfürdő boldog tulajdonosa (mert gyakorlati örmény eszével fürdőt építtetett a nyolc óránként szökő kénforrás köré), alig tíz hónap múlva oltárhoz vezette a bánatos és gyöngéd Nagy Etelkát.

A fürdő pompásan bevált, s a csinos fogadó mellé, amelyet már a második esztendőben megnyitottak, az ötödik évben két ujszálólépületet emeltek. Nyolcadik évre Nemesán kibővítette s részben újraépítette a fürdőházat, megnagyobbította a telep parkját és egy-kettőre európai színvonalu fürdővé varázsolta Oláhfalvát, helyesebben, (minthogy Nemesán fürdője ezt a nevet kapta) Maroskénfüredet, amelynek életmes tulajdonosa, most, ezen a nyáron ünnepelte meg hangos cécóval a megalapításának — s egyúttal Nemesának házasságának is — huszonötödik évfordulóját. De a sok lombfűzéből, amely a fürdő épületeit átölelte, a huszonhat évvel ezelőtt fiatalon elpusztult kutfuró mérnöknek a falu határában süppedező jeltelen sírjára még csak egy koszorut sem vitt ki senki sem. S a színes lamponok közt, amelyeket a fürdő gyógyudvarán cigányzene mellett hullámozó fürdővendégek feje fölött himbált az erdélyi nyáresti szellő, nem volt egyetlen egy kicsi lángocska sem, amelyet a régóta kint porladó völegény emlékeztére gyújtottak volna.

Éjjel aztán, amikor már elmúlt a hangverseny és az egész társaság aludni tért, különös eset történt. Az előkelő nyugalma fűdőépület előcsarnokában volt egy hatalmas üveg-szekerény, amelyben, mint valami kirakatban, ott lógtak sűrű sorokban egymás mellé meg egymás fölébe aggatva a vastag, görcsös botok és gumitalpu, kicsi bőrvánkosú mankók,

amelyeket Maroskénfüred gyógygyűlt nyomorékjai hagytak ott örök emlékül. Ennek a szekrénynek üvegajtaja a jubileum éjszakáján (lehetett úgy három óra felé és odakint már szürkült), egyszerre csak, mintha varázslat történt volna vele, kinyílt, és szögérről, amelyen lógott letoppanván a földre, kibicegett rajta egy kopott gumitalpu öreg mankó. Utána leakasztódott a szögérről, csak úgy magától szomszédja, egy kampósorru, vén sánta-bot, még pedig, mivel ennek már nem volt gumi az alsó végén, hát nagyot koppanva, ahogy leért a mozaikra. Aztán a harmadik, negyedik, ötödik, huszadik, ötvenedik, ki bot, ki mankó, olyik éppen párosával, és kibicegtek, úgy, amint betegszolgáltató idejükből megszokták, valamennyien az előcsarnok közepére. Sorakoztak a kopott öreg mankó előtt (aki elsőnek lépett volt ki a szekrényből), akárcsak valami katonák. Vagy hadviselt invalidusok. És, amikor már mind sorban álltak, az öreg mankó, szinte azt lehetne mondani, hogy sapkaként a szemére húzva elnyílt, fekete hónalj-vánkosát, kongó, én Istenem, oly furcsán kongó hangon, katonásan így szólott hozzájuk:

— Bajtársak! Ma nagy ünnepe volt a fürdőnek, hanem azért ezen a nagy ünnepen senki sem gondolt a falu szélén arra az eltemetett sírra, amelyik nélkül ma nem volna fürdő. Mi mankók vagyunk, mibőlünk görcsösen kapaszkodik mindenki, amíg nem bírja nélkülünk cipelni nyomorék testét, és bennünket is ellöknek, elhagynak, ime, lám, még kirakatba is tesznek cégérül, mihelyst a maga lábára segítették azt, aki tehetetlen állapotban ránk szorult. Minket is csak kihasználtak, a mi emlékezetünket sem őrzi meg kegyelettel senki: bajtársak, menjünk ki ezen az évfordulón an-

nak az elfeledett embernek a hantjához a temetőbe.

És megindultak a mankók kocogva, ki némán, ki pedig kocogva, mint a muláb vagy facipő a fürdő előcsarnokából egyenesen a temető felé. Mire odaértek a sírhoz, amely alatt Hirkó, az elfeledett mérnök és elfelejtett völegény nyugodott, éppen fölkel a Nap. A botok előrehorgasztott kampójukkal a mankók fekete bőrvánkosokkal komoran álltak körül a jeltelen sírdombot és ahogy a kelő Nap rájuk vetette vérvörösen tündöklő sugarait (a vakító fény okozta-e, vagy valaminő más káprázat?), a szomorúan álldogáló néma sorok közt egyszerre nyüzsgés támadt, a botok és mankók megelevenültek s helyükben állott itt egy kegyeletlen szóval emlegetett apa, ott egy elfelejtett, jó édesanya, emitt a második sorban a félkör jobb oldalán egy kigunyolt, derék öregné, mögötte, karján a gyermekével egy eihagyott hitves, amott a tulsó részen egy kisemmitzett jöttévé, meg egy nyomorba taszított hű öreg szolgáló, vagy munkás, valamivel odébb pedig, — ni, épp a kopott vezérmankó helyén! — egy rongyaiban szegénykező, kiéhezett, kiszolgált katona..

Az Etelka-udvar huszonötös számú szobájában, amelynek ablakán este elfelejtették lebecsátani az éjszakai függőnyt, az erős napfényre fölriadi egy reumas fiatalember, aki véletlenül ismerte a kutfuró Hirkó esetét.

— A mankók! — rebegte, álmosan dörzsölve a szemét. — Istenkém, beh fura álom!..

Mivelhogy az egész mankógyűlekezés megtemetőjárás az ő álma volt. Álom.

Hazudnak az álmok?

AMPUTÁLTAKNAK FONTOS!!

Kényelmesen, zajtalanul és pu-
hán csak a világhírű, amerikai

"A. A. MARKS" GUMMILÁBARKAL

lehet járni. Magyarország és Jugo-
szlavia részére jótállás mellett,
≡ kizárólagosan készíti ≡

S Z I K L A D.

orvosi műszer és közszergyáros

BUDAPEST, VIII. RÁKOCZI UT 13.

Felvilágosítást ad: Szikla Emil, Novisad Apolló udvar. Pros-
pektusok szerb, német és magyar nyelven. ≡

SPIRSITZKY ANTAL

KEFEKÖTŐ ÁRUK GYÁRTÓJA

NOVISAD, KRALJA PETRA ULICA 28

ALAPITTATOTT 1878. ÉVBEN

Raktáron tart fog-, fej-, kézi- és ruhakeféket, minden-
fajta ruhműves, festő- és fenyező ecsetet, butor-
porlót, kokus- és gyékény lábtörölőket; toll porlók,
valamint dörzsölő- és suroló-ruhák nagy választékban

KRAMER TESTVÉREK

MECHANIKAI SODRONYSZÖVŐ-, FONÓ-,
KERÍTÉS-, ÁGYBETÉT- és SZITAÁRUGYÁR

Iroda: **NOVISAD** Gyár:
FUTAKI UT 92. TELEFON: 317. - KIS LIMÁN -

Gyártmányok:

Sodronyszövetek, vas-, horg. réz- és bronzdrótból
minden számban és minőségben, **platinásított acél-
szövetek** málmok részére, szűrőszövetek kutakhoz. —
Négyzarkos és **hatsarkos sodronyfonatok**, min-
den lyukbőségben, dróterősségben és méretben, tennis-
halók, Rabitzszövetek és fonatok. — Ágybetétek, **disszes
kerítésmunkák**, sziták, rosták stb. — Tuskésdrót,
lábtörölők és egyéb drótmunkák.

"ATLAS"

butorgyár és faipari részvénytársaság Novisad

Jugoszlávia legnagyobb és legmodernebbül
berendezett butorgyára

Šumadijska ulica 6. szám, szemben a novisadi gázgyárral. - Telefonszám 383

Nagyban! Vasárak Kicsinyben!

Állandóan nagy választékban raktáron tartok:

Kovácsok részére:

Rudvas, kocsivasaláshoz és egyéb vasak: Winterkocsi tengely, kombinált és anyás tengely, olaj, féltolaj és kenőcsös szárnyas hintőtengely. Ekefejek, ekekések és ekekormányok különböző számokban, lópatkó, lópatkószeg, hegyes, tompa és H patkósarok. Saroglyalanc, csavaráru, csavarház, plattszög. Szerszámok: Üllő, satuk öntött acélkalapácsok, hidegvágók, patkoló szerszámok, csavarmetsző készletek és hozzávaló tartalekfurók és pofák. Fémfurók, reszellők. Kovácsszén elismert jó minőségben raktáromról és vagon-tételekben helyt rendeltetési állomásra is szállítok mérsékelt árban.

Bádogosok részére:

Fehér horgany és horganyozott vaslemezek. Zár, tető, cső és méretelemezek. Abroncsvas, angolón, ólom, valamint az összes bádogos szerszámok: fényelőtőke, hüvelykészítő üllő, kivágó áthajtó és karimázó vas. Kézi üllő, leegyengető, kiegyengető, feszítő, dudorító, fényelő, fecskefar-

ku, homorító és nyújtó kalapácsok. Borítófogó, egyenes és hajlított. Lyukvágó, görbe és lemezvágó olló, forrasztó páka, forrasztó lámpa stb.

Lakatosok részére:

Rudvasakban: lapos, gömb, fél-gömb-, karika- széleskarika-abroncs, ablakkeret, -szeglet. ablakkeretszegély, korlátvas stb. — Öntött acél, összes lemezek, különböző szerszámok. épület vasalások stb.

Asztalosok részére:

Épület és butorvasalások, fűrészlapok, fűrészreszelők, vésők, gyalupadok, gyaluárak, gyaluvasak, sodronyszegek, fejdizsek, butordiszragványok, kova és üvegpapír, stb.

Háztartás és gazdaságok részére:

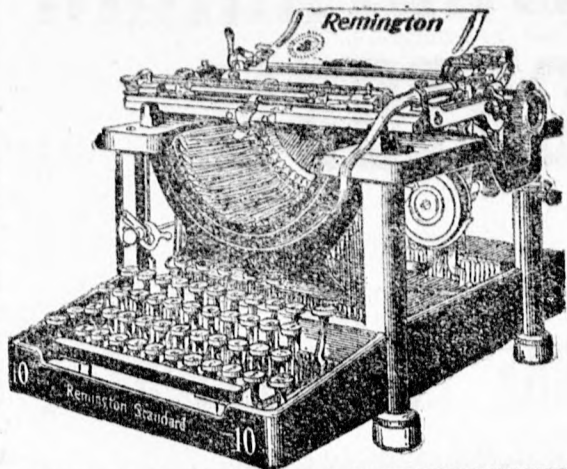
Kályhák, tüzhelyek, tüzhelylapok, sütők, könyökök, füstcsövek, üstök, üstházak, ekefejek, ekekések, sodrony, valamint egyéb vasárak állandóan a legolcsóbb árban kaphatók.

KUSZLI GYULA vaskereskedése

Novisad, Temerinska ul. 8.

„Just“ írógép és kellékek raktára

Novi-Sad, Kralja Petra ulica broj 30. — Telefon szám: 95.

Sokszorosító, másoló, számozó és számoló gépek nagy raktára. A „Continental” „Remington” „Kappel” „Stoewer” „Rekord” „Sentury” „Torpedo” és „Adler” gyártmányok vezérképviselője. Raktáron az összes írógépek, kellékek, speciális irodai butorok, stb.

Vállal átalakítást cirilről latinra és latinról cirilre, gépek havi és évi karbantartását.

Modernül berendezett nagy műszerüzem. ☐

FÉRFI és NŐI

KALAPOK

tisztítását, javítását, valamint átalakítását a legújabb divat szerint jutányos áron elvállal

FUNTAR GYULA

kalapos mester, Novi-Sad, Njeguseva (András'-) utca u. 9. szemben a tűzoltó laktanyával.

FEJES LAJOS

Csiszoló áruk és öntőde szerszámok nagykereskedése
Novisad, Duna-utca 8. sz. Táviratcim: Feikloben.

Állandó raktár

VAS és CSISZOLÓ ÁRUK

Csiszoló vászon. Csiszoló papír. Flint (üveg) papír. Csiszoló korongok. Csiszoló gépek. Heggesztő készülékek és pisztolyok.

ÖNTŐ-BERENDEZÉSEK

Grafit tégelyek. Formázó szerszámok. Fém fűrészlapok. Öntőde kefék. Kézifurógépek. Forrasztó ón, angol ón és csapágyfém stb.

Telefon: 418.

Telefon: 418.

Pasteur az emberiség legnagyobb jóltevője

December 27-én van Pasteur születésének százéves évfordulója.

Karácsony harmadnapján december 27-én lesz 100 éve annak, hogy a bakteriumtan lángelkű uttörője: Pasteur Lajos, Franciaország egyik büszkesége Doreban (Jura kerület) megszületett. Az egyszerű iparos családból (atyja tímármester volt) származott és később világ-hírű, elismert tudós és felfedező fiatalkorában nagy kedvvel foglalkozott a vegytannal és természettanal. 1873-ban előbb a földtan és természettan, később a vegytan tanára lett a párisi egyetemen. Már egyetemi tanársága előtt számos tudományos felfedezéssel lepi meg a világot.

Egyetemi tanár korában (1864-ben) megismerteti a világot a bor- és ecetvírágban, valamint a nyulós, keserű, megtört borban található élesztőkkel és apró elemi élőlényekkel.

Pasteur nem csupán a bakteriumtan tudományos alapját vetette meg, hanem uttörő volt a fertőző betegségek okainak s természetének kifürkészésében sőt az ellenük való védekezésnek és ezek között a különböző védőoltásoknak is irányt adott. A baromfikolera, a lépfene, a sertésorbánc és a veszettségre vonatkozó felfedezései a múlt század 80-as éveiben a fertőző betegségek elleni küzdelemben új korszakot nyitnak meg.

A lépfenénél történő védőoltásai által (ugyancsak gyengített lépfene-bacillusok segítségével) Pasteurnak sikerült az állatoknak lépfenében való halandóságát Franciaországban $\frac{1}{10}$ — $\frac{1}{12}$ -ére leszállítani. A lépfene az emberre nézve is nagyon veszélyes fertőző betegség. Leggyakrabban az ember úgy fertőződik, hogy a lépfene állatok bőréből, gyapjából stb. vagy ily alkatrészeket tartalmazó rongyokból bőrre jutnak a lépfene bacillusai, esetleg oly állatoktól szívtak vért. Így jön létre a bőr-lépfene. De a lépfene bacillusok bejuthatnak az ember tüdejébe is behelés által,

pl. a gyapju fosztása és rendezése, vagy lépfene-bacillusokat tartalmazó rongyoknak és hulladékoknak papírgyártásra való feldolgozása alkalmával. Manapság az ily tüdő lépfene — szerencsére — ritka betegség, mert a legtöbb helyen a nyers anyagot fertőtlenítik. Szerencse, mert a gyógyulás igen ritka. Végül létrejöhét a fertőzés emberről elégtelenül főzött, vagy süttött, — lépfene bacillusokat tartalmazó — husnak lenyelése által is. Így keletkezik a bél-lépfene. Ez egy igen nehezen felismerhető betegség, amely véres hasmenéssel járó bélgyulladás alakjában folyik le és majdnem mindig halálos. — Ezért kell tehát jól védekezni a lépfene állatoktól. Az állatok hulláival foglalkozó iparosoknak tudniuk kell, hogy bőrük épsége fontos s ezért a legkisebb részét sem szabad felhasználni, vagyis tilos húsát, vagy más termékét forgalomba hozni: hanem minél gyorsabban el kell ásní és pedig olyképen, hogy legalább is 1 méter magas földréteg takarja. Az istállót alaposan fertőtleníteni kell; ha valamely állaton a lépfene megállapítást nyert, az kiirtandó s leborzús nélkül mielőtt elföldelendő. — A lépfene ellen a Pasteur által feltalált és bevezetett első védekezési mód manap már lényegesen tökéletesítve van s óriási haszna elvitáztatlan. Manapság azonkívül gyógyító és védő oltóanyagát is elő tudják állítani.

A sertésorbánc folytán okozott óriási károk csökkentésére a Pasteur-féle védőoltások 1883. óta használatban. A védőoltásban részvett állatokból csak $\frac{1}{100}$ pusztult el, míg a nem oltottakból $\frac{20}{100}$.

A veszettség lényegének kiderítését 1880-ban kezdi meg Pasteur, a kísérletek végeredményében aztán a veszettség elleni védőoltás felfedezésére vezettek. Az elért eredmények folytán Pasteur tisztelői veszettség ellen oltó (u. n. „antirabicus”) intézetet nyitottak meg 1888-ban fényes ünnepségek keretében a francia köztársaság elnökeinek jelenlétében a pá-

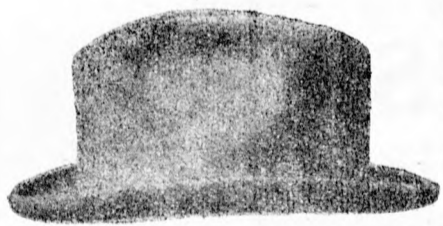
risi Dutot-utcában. Pasteur tisztelői rövid idő alatt ezen intézet felállítására és fenntartására két és fél millió frankot adtak össze. Budapesten 1890-ben állították fel a 150 ágyas „Pasteur-intézetet”. Manap mintegy 50 ilyen veszettség ellen oltó intézet van a világon.

A veszettséget nem csupán a kutyák, hanem macskák és más állatok is terjeszthetik. Ha a veszettség ragálya (u. n. vírusa) több állatfajon megy keresztül, hatásában erősödik. Ennek rendkívül nagy fontossága van. Ugyanis, ha ily megerősödött ragály (vírus) jut az emberbe, pl. ebmarás útján, akkor rövid a lappangási idő, vagyis ily esetekben a veszettség gyorsan kitörhet. Ha valakit megmar egy kutya vagy macska, ne tanakodjék, hanem azonnal keresse fel a novisadi „Pasteur-intézetet” (mint a legközelebbit), hogy a védőoltás mielőbb foganatosíttassék. A késelem óriási veszélyt rejt magában. Mert az emberre gyógyító erővel bíró szérumot előállítani ezidőszerint még nem sikerült, csupán a Pasteur-féle védőoltás van alkalmazásban, igaz ugyan, hogy az eredetivel eltérően számos módosításban. (Franciaországban kegyeletből még mindig az eredeti Pasteur-féle védőoltást alkalmazzák.) Ha veszettségre gyanus, vagy megveszett állat megmar valakit, gondolkodás nélkül siessen védőoltás megejtése végett a „Pasteur intézet”-be annyival is inkább, mert ha halogatás, tanakodás folytán elkésik, akkor életével kell fizetnie, mivel a kitört veszettséget gyógyítani nem lehet. A megharapott emberek sebét leghelyesebb kiégetni, ezt is lehetőleg azonnal vagy tömény salétromsavval mélyen edzeni s utána sürgősen a védőoltást igénybe venni.

Pasteur érdeme annak földerítése, hogy a veszettségnél a betegségek főszékhelye a középponti idegrendszer (agy- és gerincvelő). A védőoltás abban áll, hogy a megharapott, tehát fertőzött egyént a lappangási időszak alatt (mely emberről 15—60 nap) legyöngített fertőző anyaggal mentessé tesszük. A legyöngítés veszettségben elpusztult nyulak gerincvelőjének különböző ideig való szárítással

„NAPREDAK” ELSŐ NOVISADI KALAPGYÁR FOTIVEC ANTAL, N-SAD

Kralja Petra ulica 19. szám. — A nagyirafikkal szemben.

Gazdag választék férfi- és női kalapokban. Változatos kalapok javítását a legrövidebb idő alatt. Gyár: Sumadijska ulica (a gázgyárnál.)

Elsőrendű hűtő- és fűtőgyár

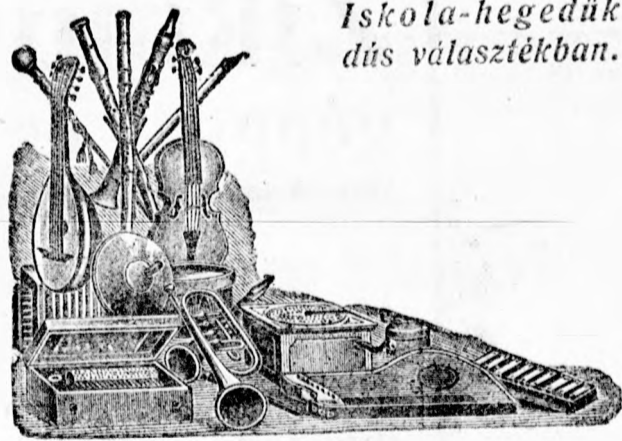
ölenként és kilogrammonként fűrészelve és felaprítva, naponkénti rendelések házhoz szállítva. — Kőszén, amely minden kályhában szag nélkül ég és ezért nagyon alkalmas hálószobák és szalónok fűtésére a legolcsóbb napi áron beszerezhető csak

Vinković és társa

fa- és szén telepén Novisadon

TRUPPEL BÉLA

HANGSZER-KÉSZÍTŐ ÉS ZONGORA-TERME
NOVISAD, DUNAVSKA-ULICA BR. 17.

Iskola-hegedűk
dús választékban.

Nagy raktár mindenféle hangszerekben, elsőrendű gyártmányu zongorák, gramofonok s gramofon-lemezekben, ugyisint bel- és külföldi quintiszta hurokban. — Javítások jól és olcsón eszközöltenek.

Nagyban! **Vasárak** Kicsinyben!

Állandóan nagy választékban raktáron tartok:

Kovácsok részére:

Rudvas, kocsisvasaláshoz és egyéb vasak: Winterkocsi tengely, kombinált és anyás tengely, olaj, féltolaj és kenőcsös szárnyas hintótengely. Ekefejek, ekekések és ekekormányok különböző számokban, lópatkó, lópatkószeg, hegyes, tompa és H patkósarok. Saroglyalanc, csavaráru, csavarház, plattszög. Szerszámok: Őllő, satuk öntött acélkalapácsok, hidegvágók, patkoló szerszámok, csavarmetsző készletek és hozzávaló tartalékfurók és poták. Fémfurók, reszellők. Kovácszen elismert jó minőségben raktáromról és vagon-tételekben helyt rendeltetési állomásra is szállítok mérsékelt árban.

Bádigosok részére:

Fehér horgany és horganyozott vaslemezek. Zár, tető, cső és mértelemek. Abroncsvas, angolón, ólom, valamint az összes bádigos szerszámok: fényelőtöke, hüvelykészítő üllő, kivágó áthajtó és karimázó vas. Kézi üllő, leegyengető, kiegyengető, feszítő, dudorító, fényelő, fecskéfár-

ku, homorító és nyújtó kalapácsok. Borítófogó, egyenes és hajlitott. Lyukvágó, görbe és lemezvágó olló, forrasztó páka, forrasztó lámpa stb.

Lakatosok részére:

Rudvasakban: lapos, gömb, fél-gömb-, karika- széleskarika-abroncs, ablakkeret, -szeglet. Ablakkeretszegély, korlátvas stb. — Öntött acél, összes lemezek, különböző szerszámok. épület vasalások stb.

Asztalosok részére:

Épület és butorvasalások, fűrészlapok, fűrészreszelők, vésők, gyalupadok, gyaluárak, gyaluvasak, sodronyszeggek, fejdizsek, butordiszfagraványok, kova és üvegpapír, stb.

Háztartás és gazdaságok részére:

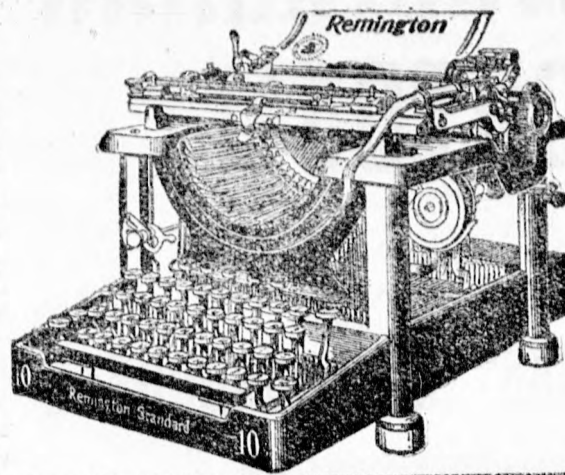
Kályhák, tüzhelyek, tüzhelylapok, sütők, könyökök, füstcsövek, üstök, üstházak, ekefejek, ekekések, sodrony, valamint egyéb vasárak állandóan a legolcsóbb árban kaphatók.

KUSZLI GYULA vaskereskedése

Novisad, Temerinska ul. 8.

„Just” írógép és kellekek raktára

Novi-Sad, Kralja Petra ulica broj 30. — Telefon szám: 95.

Sokszorosító, másoló, számozó és számoló gépek nagy raktára. A „Continental” „Remington” „Kappel” „Stoewer” „Rekord” „Century” „Torpedo” és „Adler” gyártmányok vezérlésviselete. Raktáron az összes írógépek, kellekek, speciális irodai butorok, stb.

Vállal átalakítást cirilről latinra és latinról cirilre, gépek havi és évi karbantartását.

Modernül berendezett nagy műszerüzem.

FÉRFI és NŐI

KALAPOK

tisztítását, javítását, valamint átalakítását a legújabb divat szerint jutányos áron elvállal

FUNTAR GYULA

kalapos mester, Novi-Sad, Njeguseva (András'-) utca u. 9. szemben a tüzlőtő laktanyával.

FEJES LAJOS

Csiszoló áruk és öntőde szerszámok nagykereskedése
Novisad, Duna-utca 8. sz. Táviratcim: Feikloben.

Állandó raktár

VAS és CSISZOLÓ ÁRUK

Csiszoló vászon. Csiszoló papír. Flint (üveg) papír. Csiszoló korongok. Csiszoló gépek. Hegesztő készülékek és pisztolyok.

ÖNTŐ-BERENDEZÉSEK

Grafit tégelyek. Formázó szerszámok. Fém fűrészlapok. Öntőde kefék. Kézifurógépek. Forrasztó ón, angol ón és csapágyfém stb.

Telefon: 418.

Telefon: 418.

Pasteur az emberiség legnagyobb jóltevője

December 27-én van Pasteur születésének százéves évfordulója.

Karácsony harmadnapján december 27-én lesz 100 éve annak, hogy a bakteriumtan lángelkű uttörője: Pasteur Lajos, Franciaország egyik büszkesége Doreban (Jura kerület) megszületett. Az egyszerű iparos családból (atyja timármester volt) származott és később világhírű, elismert tudós és felfedező fiatal korában nagy kedvvel foglalkozott a vegytannal és természettanal. 1873-ban előbb a földtan és természettan, később a vegytan tanára lett a párisi egyetemen. Már egyetemi tanársága előtt számos tudományos felfedezéssel lepi meg a világot.

Egyetemi tanár korában (1864-ben) megismerteti a világot a bor- és ecetvirágban, valamint a nyulós, keserű, megtört borból található élesztőkkel és apró elemi élőlényekkel.

Pasteur nem csupán a bakteriumtan tudományos alapját vetette meg, hanem uttörő volt a fertőző betegségek okainak és természetének kifürkészésében sőt az ellenük való védekezésnek és ezek között a különböző védőoltásoknak is irányt adott. A baromfikolera, a lépfene, a sertésorbánc és a veszettségre vonatkozó felfedezései a múlt század 80-as éveiben a fertőző betegségek elleni küzdelemben új korszakot nyitnak meg.

A lépfenénél történő védőoltásai által (ugyancsak gyengített lépfene-bacillusok segítségével) Pasteurnak sikerült az állatoknak lépfenében való halandóságát Franciaországban $\frac{1}{10}$ — $\frac{1}{12}$ -ére leszállítani. A lépfene az emberre nézve is nagyon veszélyes fertőző betegség. Leggyakrabban az ember úgy fertőződik, hogy a lépfene állatok bőréből, gyapjából stb. vagy ily alkatrészeket tartalmazó rongyokból bőrre jutnak a lépfene bacillusai, esetleg oly állatoktól szívtak vért. Így jön létre a bőr-lépfene. De a lépfene bacillusok bejuthatnak az ember tüdejébe is behelés által,

pl. a gyapju fosztása és rendezése, vagy lépfene-bacillusokat tartalmazó rongyoknak és hulladékoknak papirgyártásra való feldolgozása alkalmával. Manapság az ily tüdő lépfene — szerencsére — ritka betegség, mert a legtöbb helyen a nyers anyagot fertőtlenítik. Szerencse, mert a gyógyulás igen ritka. Végül létrejöhet a fertőző emberről elégtelenül főzött, vagy sült, — lépfene bacillusokat tartalmazó — husnak lenyelése által is. Így keletkezik a bél-lépfene. Ez egy igen nehezen felismerhető betegség, amely véres hasmenéssel járó bélglyulladás alakjában folyik le és majdnem mindig halálos. — Ezért kell tehát jól védekezni a lépfene állatoktól. Az állatok hulláival foglalkozó iparosoknak tudniuk kell, hogy bőrük épsége fontos s ezért a legkisebb részét sem szabad felhasználni, vagyis tilos husát, vagy más termékét forgalomba hozni: hanem minél gyorsabban el kell ázni és pedig olyképen, hogy legalább is 1 méter magas földréteg takarja. Az istállót alaposan fertőtleníteni kell; ha valamely állaton a lépfene megállapítást nyert, az kiirtandó s leborzús nélkül mielőtt elföldelendő. — A lépfene ellen a Pasteur által feltalált és bevezetett első védekezési mód manap már lényegesen tökéletesítve van s óriási haszna elvitázhatatlan. Manapság azonkívül gyógyító és védő oltóanyagát is elő tudják állítani.

A sertésorbánc folytán okozott óriási károk csökkentésére a Pasteur-féle védőoltások 1883. óta használatban. A védőoltásban részvett állatokból csak 1% pusztult el, míg a nem oltottakból 20%.

A veszettség lényegének kiderítését 1880-ban kezdi meg Pasteur, a kísérletek végeredményében aztán a veszettség elleni védőoltás felfedezésére vezettek. Az elért eredmények folytán Pasteur tisztelői veszettség ellen oltó (u. n. „antirabicus”) intézetet nyitottak meg 1888-ban fényes ünnepek keretében a francia köztársaság elnökének jelenlétében a pá-

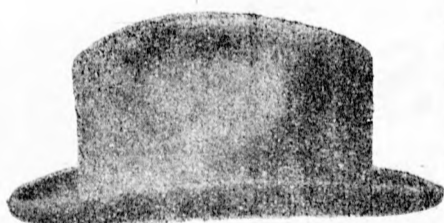
risi Dutot-utcában. Pasteur tisztelői rövid idő alatt ezen intézet felállítására és fenntartására két és fél millió frankot adtak össze. Budapest 1890-ben állították fel a 150 ágas „Pasteur-intézetet”. Manap mintegy 50 ilyen veszettség ellen oltó intézet van a világon.

A veszettséget nem csupán a kutyák, hanem macskák és más állatok is terjeszthetik. Ha a veszettség ragálya (u. n. vírusa) több állatfajon megy keresztül, hatásában erősödik. Ennek rendkívül nagy fontossága van. Ugyanis, ha ily megerősödött ragály (vírus) jut az emberbe, pl. ebmarás után, akkor rövid a lappangási idő, vagyis ily esetekben a veszettség gyorsan kitörhet. Ha valakit megmar egy kutya vagy macska, ne tanakodjék, hanem azonnal keresse fel a novisadi „Pasteur-intézetet” (mint a legközelebbit), hogy a védőoltás mielőbb fogatosíttassék. A késedelem óriási veszélyt rejt magában. Mert az emberre gyógyító erővel bíró szérumot előállítani ezidőszent még nem sikerült, csupán a Pasteur-féle védőoltás van alkalmazásban, igaz ugyan, hogy az eredetivel eltérően számos módosításban. (Franciaországban kegyeletből még mindig az eredeti Pasteur-féle védőoltást alkalmazzák.) *Ha veszettségre gyanus, vagy megvesztett állat megmárt valakit, gondolkodás nélkül siessen védőoltás megejtése végett a „Pasteur intézet”-be annyival is inkább, mert ha halogatás, tanakodás folytán elkésik, akkor életével kell fizetnie, mivel a kitört veszettséget gyógyítani nem lehet.* A megharapott emberek sebét leghelyesebb kiégetni, ezt is lehetőleg azonnal vagy tömény salétromsavval mélyen edzeni s utána sürgősen a védőoltást igénybe venni.

Pasteur érdeme annak földerítése, hogy a veszettségnél a betegségek főszékelye a középponti idegrendszer (agy- és gerincvelő). A védőoltás abban áll, hogy a megharapott, tehát fertőzött egyént a lappangási időszak alatt (mely emberről 15—60 nap) legyöngített fertőző anyaggal mentessé tesszük. A legyöngítés veszettségben elpusztult nyulak gerincvelőjének különböző ideig való szárítással

„NAPREDAK” ELSŐ NOVISADI KALAPGYÁR FOTIVEC ANTAL, N-SAD

Kralja Petra ulica 19. szám. — A nagyráfkával szemben.

Gazdag választék férfi- és női kalapokban. Változatos kalapok javítását a legrövidebb idő alatt. Gyár: Sumadijska ulica (a gázgyárnál.)

Elsőrendű bükk- és tölgyfa

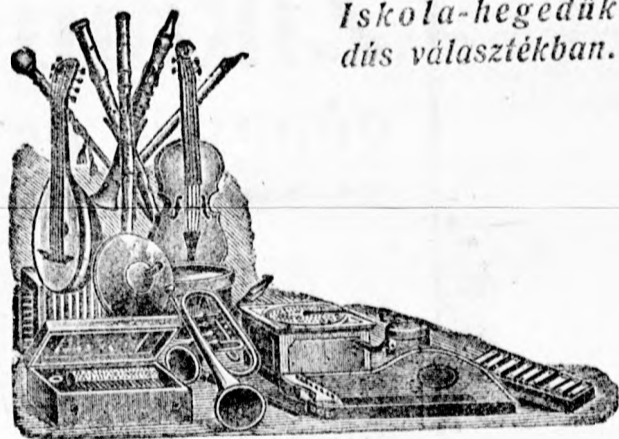
ölenként és kilogrammonként fűrészelve és felaprítva, naponkénti rendelések házhoz szállítva. — Kőszén, amely minden kályhában szag nélkül ég és ezért nagyon alkalmas hálószobák és szalónok fűtésére a legolcsóbb napi áron beszerezhető csak

Vinković és társa

fa- és szén telepén Novisadon

TRUPPEL BÉLA

HANGSZER-KÉSZÍTŐ ÉS ZONGORA-TERME
NOVISAD, DUNAVSKA-ULICA BR. 17.

Iskola-hegedűk
dús választékban.

Nagy raktár mindenféle hangszerekben, elsőrendű gyártmányu zongorák, gramofonok s gramofon-lemezekben, ugyancsak bel- és külföldi quintiszta hurokban. — Javítások jól és olcsón eszközöltenek.

megy végbe. Előbb a leghosszabb ideig szárított (vagyis a leggyengébb fertőző anyagot tartalmazó) gerincvelőnek csiramentes levestel (bouillon) készített elegyét fecskendezik a bőr alá, majd a kevésbé hosszú ideig szárított (vagyis erősebb) anyagra térnek át. A védőoltások időtartama átlag két hét. Hasznát egyetlen adat is bizonyítja. 1907-ben pl. Budapesten gyógyított 4323 egyén, s ebből csak 33 halt el. Ezen csekély százalék halálozásnak is részben az az oka, hogy a megmárt egyének sokáig halogatják a védőoltás igénybe vételét, részben pedig az, hogyha a veszettség ragálya — mint említettük — több állatfajon meg keresztül, megbetegítő hatásában megerősödve kerül az emberbe s oly gyorsan váltja ki a betegséget, hogy a védőoltás már nem fejtheti ki a hatását.

Az elmondottak értelmében tehát Pasteurnek a tudomány terén örökbecsű és elévülhetetlen érdemei vannak. Pasteur nem volt orvos, hanem vegyész és természettudós s mégis az orvostudomány s így az emberiség is végtelen hálaival és kegyelettel kell, hogy reá gondoljon. Tudományos munkálkodásának, lángeszének kimondhatatlan hasznát vette az emberiség s veszi manapság is. Nemcsak orvosi, hanem nemzetgazdasági szempontból is rendkívül fontosak felfedezései; így pl. midőn 1865-ben a selyemhernyók betegségét (szemecskékór és renyhekórság) tanulmányozván és e betegségek okait kiderítvén a gazdasági tekintetben igen káros baj ellen a védekezés módjait is megállapítja, nemzetének — a franciáknak — vagyonát évenként majdnem 100 millió frank kártól mentette meg. S viszont hány millió embernek kell hálát szívvel gondolnia a nagy tudósra, akinek élete megmentését köszönheti a veszettség és lépfene elleni védőoltás kapcsán. Épen ezen okból gyújtottuk meg a megemlékezés mécsseit megelőzve pár nappal a születési 100 éves évfordulót, amidőn az egész tudományos világ fáklyát gyújt emlékezetére. Jugoszláviában is megünnepelik születése 100. évfordulóját.

Dr. Gergely Endre.

A novisadi kiállítás

— Irta: LAPPY VILMOS —

A Lövölde kerítésfalát mihamarább közművesek bontani fogják, a favágók a park öreg fáinak derekába vágnak, a kerítés és fák eltűnnek és az építendő kapuzat fogja mutatni, hogy pont itt van a kiállítás. Hosszadalmas tárgyalások folytak, amíg a végleges határozat testet öltött. Hatvankét pavilonban fogjuk hirdetni, hogy az a munka, mellyel itt kiállítunk a mi munkánk, melyet bátran dokumentáljuk termelő, fejlődő, haladó képességünket.

Hisszük, hogy nemcsak a vidék, hanem a külföld már most tudomással bír arról, hogy mi erős kézzel és erős akaratlan csináljuk a dolgot és hisszük azt, hogy elég erősek leszünk arra, hogy megmutassuk, miszerint versenyképesek vagyunk és hogy semmi tekintetben nem állunk a már megrendezett kiállítások színvonalára mögött.

Am lássuk!

Az ipar szoros kapcsolatban áll a művészettel. A megalkotott mű — még akkor is, ha gép csinálta — nem lehet formátlan, izléstelen tömegalkotmány, hanem a szemnek tetsző, ildomos, szerkezetében és formájában kiforrott.

A kézműves ipar eo ipso magába kell, hogy foglalja a művészet irányelvét, meg kell, hogy mutassa az egyének az alkotónak művészi rátermettségét, azt, hogy nem tömeggyártást, tucatalkotást állít ki, hanem egyéniségéből eredő műdarabot.

Majdnem minden siker attól fog függni vajjon a kiállított tárgyak fedik-e a szemlélő jobban mondva a vevők a fogyasztók műizlését.

A kiállított tárgyaknak alkalmasoknak, céljuk és rendeltetésüknek megfelelőeknek, de egyúttal helyes formaérzékkel, esztétikai szempontból helyesen megrajzoltaknak kell lenniök. Szóval a konstrukciónak és dekorációnak egybefurva egymást fedve és kiegészítve kell fellépnie.

Mestere műveinek, aki mindakettőt bírja.

Tehát a kerítés fal lebontódik, a fákat kivágják és diszkapuzat mögött hatvankét pavilonban nyerne a kiállítandó tárgyak elhelyezést. Lesz valószínűleg park, sétahely, bufet, zenepavillon nyilvános előadások megtartására alkalmas helyiség, s mindaz — ha kisebb méretű lesz is — ami a hasonló bókalkalmakkor rendezett kiállításoknál szükségesnek bizonyult. Valószínű, hogy a hatvankét az pavillon elrendezése olyankép történt, hogy az a körülményekhez illeszkedjék.

Építészetnek és kertészetnek kell közösen a szükséges összhangot elsősorban megteremteni, hogy a külbenyomás a szemlélőre kellemes hatást gyakoroljon.

Hogy pedig a pavilonok jellegzetességének is ki kell domborodniok az a természetesség legnagyobb követelménye. Az építmény külső képének el kell mondania azt, ami belül feltalálható.

Nagyon beszédes kis épületeket kell megtervezni és készíteni. Ez pedig nehéz és nagy munka.

A belső dekoratív kikészítés izlés dolgában az építészet és kertészet egyenlő tudásu művészetet igényel.

Valószínű, hogy sok lesz az idegen. Az elszállásolás gondja ólomsúlyként nehezedik vállunkra. A helyes és jó megoldás nehéz lesz. Azonkívül ha vendéget várunk, illik azok kellő szórakoztatásáról is gondoskodni. Színházunk van. Kultur és sportegyesületeinknek részt kell venniök a siker biztosításának munkájában. Hangversenyeknek, koncerteknek, sporteseményeknek stb. stb. kell lezajlaniok, hogy az itt lévők ebbeli tudásainkat is megismerjék.

Talán összehozzuk mindezt és nem csupán pezsgőzésre fogjuk invitálni őket brettli táncmulatságokhoz.

Zikmund és Társa gépgyár és vasöntőde, Novisad

Mezőgazdasági gépek, malomberendezések,
motorok, transmissziók, csapágyak, öntvények,
minden a gépszakmába vágó dolgok gyártása

Termelő képesség: Napi 1500 tonna öntés,
évenként 5—6000 mezőgazdasági gép

Kik lesznek Novisad nagy football-játékosai?

Egy év mult el ismét anélkül, hogy a sport krónikása nagyobb haladást jegyezhetne fel. A régi játékosaink fejlődése majdnem a nullával egyenlő és a sivár helyzetben csak az nyújt némi vigaszt, hogy több ifjúsági játékos erő tünt fel az elmúlt évben, akik azt a kevést pluszt kiteszik amit tehetségekből gyarapodunk. Mi figyelemmel kísértük aktiv footballistáink működését és érdekesnek tartjuk most jóslásokba bocsátkozni a nyert tapasztalatok alapján.

Vajjon lesz-e Novisadnak is Orthja, Blumja, Fogl II.-je? Lehet, hogy túllövünk a célon, mikor a nehéz kérdésekre akarunk felelni, mert ma a leghozzáértőbb jóslás is füstbe mehet tekintve azokat az óriási akadályokat, amelyek ifjúságunk fejlődésének útjában állnak. Ilyenek például a pálya felszerelés és hozzáférő tréner hiánya, a theoretikus fejlődés lehetőségének minimuma az által, hogy a külföldi iskolától teljesen el vagyunk zárva, a diákság eltiltása a footballjátéktól, a város érzéketlensége a sport iránt stb. mind olyan okok, amelyek sok-sok talentumnak kifejlődését akadályozhatják meg. Eppen ezért igen nehéz megjósolni a jövő nagyságait és ha mégis megpróbáljuk tesszük ezt abban a reményben, hogy örökké Novisad sem lesz sportfelfogásban a legutolsó az SHS nagy városainak sorában.

Természetesen mikor a jövőbe nézünk elsősorban az egyesületek mai első csapataiban kell körülnéznünk, amelyekben átlag fiatalok játékosok foglalnak helyet. Nem is kell sokáig gondolkodnunk, hogy kimondjuk a szomorú ítéletet, van egy pár tehetséges játékosunk, de klasszisokban is — igen szegényen állunk. Legjobbban érezzük ezt, amikor egy válogatott csapatot kell összeállítanunk. Két-három hely kivételével minden helyre van 3-4 jogos jelölt, amit azonban nem lehet azzal magyarázni, hogy egyik épen olyan jó mint a másik hanem, hogy ez sem jobb mint ez vagy az. Igaz, hogy az anyag, amelyből válogatni lehet, csupa fiatal és tapasztalatlan erő, akik nagy meccseket még alig vagy soha sem láttak ennek dacára is nehéz azonban egy csapatra valót kihozni, akiről mint a jövő nagy embereiről lehetne beszélni. Részint azért, mert ezek a játékosok fiatalságuk dacára is már olyan „nagy” játékosok Novisadon, hogy kihalt belőlük a rajongás az ambíció ami másutt egy cél eléréseért sokkal tovább futi a fiatalságot,

másrészt pedig, mert a novisadi egyetek programja olyan sivar-szürke, hogy nem tud nagy közönséget vonzani, ami pedig a mai játékosok egyik fő éltető eleme.

A mai válogatott csapatunk, amely természetesen a legjobb 11 novisadi játékost foglalja magában, legjobb volna kiinduló pontul mikor a jövő nagyságai után kutattunk. Gáspár, Kricskov, Dudás, Weisz, Száraz, Lerch, Bertók, Schäffer. Azok a nevek, amelyeknél érdemes megállni, ha tehetségről akarunk vitatkozni. Ezek közül a legkevesebb szó férhet Kricskov képességeihez, aki ma a legjobb all-round játékos városunknak. Kricskov, mint védőjátékos bármely első osztályu csapatba bedolgozná magát. Kricskov csak a passz játékban marad el az UTE Peics mögött, de viszont ennél sokkal gyorsabb. Peics mikor Novisadon volt kevesen gondolták, hogy a magyar válogatottba is bekerül, Kricskov rejtett klasszisát misem bizonyítja jobban, mint hogy egész év alatt nem volt rossz napja, ami pedig páratlanul áll a mi játékosaink között. Kricskov a jelenben is egy jövő már. — Gáspár szintén a legújabb hajtásu tehetségeink közé tartozik. Igen fürge rugótechnikája máris elsőrangú, nagy hibái vannak azonban a közelharcokban. És nem ez az utóbbi az, amiért nem merjük őt a jövő nagyságai közé sorolni, hanem az, hogy már a jelen nagysága is megártott neki. A félév előtt még legfegyelmetesebb játékos az utóbbi időben már ugy gondolkodik, mint ahogy egy játékosnak a legnagyobb jövőben sem szabad gondolkodni. Az egyesületének két utóbbi mérkőzésén mindig akkor jött az öltözöbe, mikor csapata tíz emberrel már javában küzdött a pályán. Weisz ma Novisadon az egyetlen half, aki a skót half stílust á la Gutmman játsza.

Helyezkedése, paszai, fejlődése a jövő nagy emberét sejtetik benne, ha — szorgalmas és odaadó tréningeket folytat, hogy formája megbízható legyen. Száraz, a JNS válogatott balszélsője, bár minden kelléke megvan ahhoz, hogy a már ma is elismert nagysága a jövőben még nagyobb lehessen, mégis mi azt hisszük, Száraz soha sem lesz állandó nagy klasszis. Először, mert gyenge fizikuma dacára is egyéni játékra törekszik, másodsorban, mert túl korán vette magára a család fentartás gondjait. Lerch, bár teljesen önzetlen, azt lehet mondani túl önzetlen, szintén gyenge fizikuma

miatt nem számíthat állandó érvényesülésre Lerch Novisad Jellinekje (Bpsten Vasas) aki a legszebb footballt játsza; a válogatottba azonban soha nem favorizálják, mert ott az eredményességet a szép fölé helyezik.

Schäffernek volnának a legszebb kilátásai, ha a footballnak élne. Egy igazi Borbás talentum lakozik benne, de csak jó partnerral tud klasszist produkálni. Egyénileg nem tudna naggyá lenni, de az tény, hogy egy klasszis összekötővel (Schäffer, Konrad II. Hirzer) bármely első osztályu pesti csapatban megállná helyét, de még egyszer hangsúlyoznunk kell, hogy csak úgy ha minden szabad idejét a játéknak szentelné.

Schäffer a jövő embere, ha egy hasonló összekötője is lesz Novisadnak. Bertók az egyetlen csatárjátékos, akiben minden kellék megvan, hogy nagy játékos lehessen. Kitiűnő fejjátékos, kétlábás, remek lövő, egyénileg és passzjátékra érett, — de mégsem lesz a jövő klasszisai között, mert az emberben rejlő alacsonyabb érzéseknek nem tud ura lenni, pedig aki klasszis játékos akar lenni, annak nagy tudásához méltón kell gondolkodni is.

Jobbak és szebbek a kilátásaink a mai ifjúsági gárdában a jövőre néze. Valóban bámulatos tehetségeink vannak a 12-16 éves ifjúsági játékosaink között akik, ha időközben néhány nemzetközi mérkőzést is látnak és időben sportszerű nevelésre szorítottatnak, meg fogják hozni Novisadnak évek múlva a maga Orthjait, Blumjait stb.

A NAK volt az első egyesület, amely két év előtt megszervezte ifjúsági csapatát, és így érthető is ha a legtöbb ifjúsági tehetség ott mutatkozik. De a többi egyesületnek is aranyat érő erkölcsi hasznót hozott az ifjúság nevelése. Az idén feltűnt vagy kifejlődött játékosok közül is elsősorban kell említenünk Grünberg I., Vig, Spiller, Paszt I., Popovics, Markovics, Kacaf, László, Boschitszki neveket akik ismételten tettek kitiűnő szolgálatokat egyesületük első csapatának is. De ha a jövő embereiről akarunk beszélni, meg kell említenünk a többi neveket is mint, Csergő, Ilija, Paszt II., Horvát III., Spitzer, Grünberg II., Dobanovacska, Hauszer II., Pilko Moknyák Derner, Larzó, Fuchs stb. A messze jövő tehát rosásabb mint a közeljövő, de, hogy mindkettő kedvező legyen ránk nézve első sorban szükséges, hogy a városi hatóság is intenzívebben támogassák egyesületeinket, mert csak úgy lesz képes városunk lépést tartani az idővel amely már úgy is megelőzött bennünket.

WAGNER TESTVÉREK, NOVISAD

Csemege különlegességek áruháza

Szörme — Horgolt és kötött selyem bluzok

Roth Manó és Fiai cégnél

NOVISAD, KRALJA PETRA ULICA 30.

a legelőnyösebben lepheti meg önmagát és hozzátartozóit

a Karácsonyi ünnepekre,

hol a legújabb és legfinomabb szörme és velour köppenekben, utcai és estélyi ruhákban a legjutányosabb árban szerezheti be szükségletét. Nagy választék horgolt és kötött selyem bluzokban.

Férfi szörme kabátokban előnyös kiárusítás!

MESEVILÁG

MACKÓ A MALOMBAN

*Mese arról, hogy a medve hogyan
hálálja meg a szíves vendéglátást*

Zivataros éjszaka volt,
Mennydörgött, villámlott,
Talán az ég elpusztítja
Ezt a vén világot.
Kopogtatnak a molnárnál:
„Nyisd ki, óh, eressz be,
Adj szállást, mert az özönvíz
Elvisz innen messze.”
Ajtót nyit a molnár, a szél
Elfujja a lámpát.
Valami nagy lompos alak...
Jaj, ha ezt meglátják!
Szunyog, morog, ahogy csoszog,
Talán rossz a kedve...
„Jézus, segíts! — fölkiált a
Molnár — hisz' ez — medve!”
„Adjon Isten! Ne félj tőlünk,
Derék molnár gazda!
Medvetáncoltató vagyok,
Nem lesz ok panaszra.
Jámbor jószág az én Mackóm,
Kezes, mint a bárány,
Máskülönben a világot
Véle én nem járnám.”
„De hát hova tegyelek én
Téged a medvéddel?”
„Molnár gazda, a malomban
Ketten nem férnénk el?
Egy kis szénát, avagy szalmát
Adjon, azon hálunk,
Szép hajnalra kisít a nap,
Aztán odébb állunk.
Soh' se féljen, a Mackónak
Nem kell liszt, se buza.
Mikor alszik, nem is morog.
Magát összehuzza.
Azért mégis megláncolom,
Semmitől se féljen!
Tolvaj se jön a malomba
Ezen a csuf éjen.”
„Hopp! — azt mondja most a molnár —
Mi jut az eszembe:
Egy manó jár a malomba
Bizony éjjelente.
Gonosz manó összehányja
Lisztet a korpával
Az ocsut is összeönti
A tiszta buzával.”
„Hát csak jöjjön, — szól a vendég —
Ez kell a Mackónak,
Csak rámondul s híre-hamva
Sem lesz a manónak.
Ha még egyszer azt a manót
Itten megtalálják,
Molnár gazda lenyuzhatja
Mackómnak bundáját.”
Örvendezett most a molnár,
Szaladt a pincébe,
A Mackót meg a gazdája
Malomba kötö be.
Ők kettesben itlak-ettek,
Aztán elpihentek,
Álmodtak is olyan szépet,
Mint égben a szentek.
Kifáradt a zivatar is,
Csönd szállott a tájra;
De éjjélkor mintha egész
Pokol itten járna,
Ezer ördög és boszorkány
Mintha üvöltözne,
Csoda, hogy a szegény malom
Nem dől nyomban össze.
Egyszerre csak mind élnémul,
Mintha elsüllyedne,
Csak azt hallják, hogy morog ám
Malomban a medve,
Aztán újra csönd lesz, mintha
Mi sem történt volna,
Mintha még egy egérke sem
Járna a malomba.
Másnap reggel megy a vendég,
Köszöni a szállást,
Kiváncgat a jó molnárnak

*Böven Istenáldást.
Még a medve is rámondul
Egyet, de csak halkan,
Mintha nem ő morgott volna
Az éjjeli harcban.
Elmentek hát, de a manó
Sem jött a malomba,
Egész évig élt a molnár
Boldog nyugalombá!'
Egy év múlva éjfél tájban
Az ajtó föl pattan,
És a manó, gonosz manó,
Ujra ott van, ott van.
De most nem mer úgy bejönni,
Mint azelőtt szokta.
Mégkérdi, hogy: „Itt van-e még
A nagy barna macska?”
Még hőkken a molnár gazda,
Azután kap észbe
És rá gondol a tavalyi
Nagy barna medvére.
„Itt van bizony — szól kacagva —
És van hét nagy kölyke...”
Nosza ugrott a csuf manó
S elugrott örökre.
Lisztet zsákok is nevettek
Ottan a malomban...
A jó vendéglátó molnár
Igy él nyugalomban.*

Mese a holdbeli emberről

Néztetek-e már, gyerekek, sokáig
egyfolytában a holdba? Ha néztetek,
talán ti is láttatok benne valami em-
ber-féle alakot. Én nem láttam, mert az
én szemem gyöngé, nemcsak azért, mert
öregember vagyok, bizony gyöngé volt
az gyermekkoromban is. De más gye-
rekektől, sőt még felnőttektől is hallot-
tam, hogy ők látják a holdban szent
Dávidot a hegedűjével, mások meg más
látják benne. Csöndes nyári éjszakán,
amikor a hold úgy legelteti az ég söté-
tjének mezején a csillagokat, mint a ju-
hász a báránnyokat, én is néztem kis-
gyermekkoromban a holdat, amikor a
tanyán leheveredtem az édes apám su-
bájára. És ha nem is láttam Dávidot,
de hallottam, hogy hegedül. Vagy talán
csak a tücskök csiripeltek és én elalud-
tam, s azt álmodtam, hogy a holdból
hallom Dávid muzsikálását.

Most már nem is merem határo-
zottan mondani, hogy valóban hallottam
a holdbeli zenét. Nem akarok hazudni: de
akkor azt hittem, hogy csakugyan az volt.

Azt se tudom, hogy ez a mese,
amit most el akarok nektek mondani,
nem ilyen álom-e. De hát ahogy én
hallottam, úgy adom tovább, higgye, aki
akarja, még ha csak olyan mese is,
amit úgy talált ki valaki, akkor is le-
het belőle tanulni valamit...

Volt, hol nem volt volt a világon
valamikor régen egy ember, aki elment
az erdőbe fát vágni. Ez nem lett volna
valami különös dolog; de az volt a
baj, hogy éppen vasárnap volt, amikor
minden jóra való tisztességes embernek
pihenni és ünnepelni illik.

Ami ünnepontó emberünk mitsem
törődött ezzel, vágta vágta a fát, egész
rakást összeaprított már, azután össze-
kötötte, rudat bele, fölkapta a vállára
és indult hazafelé.

Az uton jön vele szembe egy ün-

neplő ruhába öltözködött, szép, nagy
fehérszakálu öregember, kezében ima-
könyvvel, ment a templomba.

Az aggastyán megszólítja a favágó
embert:

— Mit csinálsz, te szegény, bol-
dogtalan ember, ezen a szent vasárna-
pon, amikor azt rendelte az Isten, hogy
ember és állat pihenjen az egész vilá-
gon? Nem tudod, hogy Isten a világot
hat nap alatt teremtette, s a hetedik
még ő is pihent? Hát a gyarló, gyöngé
embernek nincs még inkább szüksége
hatnapi munka után a pihenésre? Azért
foglalta bele az ur a tizparancsolatba,
hogy a hetediknap az ünnep és pihenés
napja legyen.

A favágó mérges arcot vágott a
szelid aggastyánra, le sem tette válláról
a faköteget, csak úgy foghegyről oda-
vágta:

— Mit bánom én, vasárnap a föld-
dön vagy hétfőn az égben... Nekem
dolgom van, nem törődöm mással, sem
emberrel, sem istennel, ők se töröd-
jenek velem! Neked is mi közöd hoz-
zám, eredj a templomba imádkozni, én
majd megleszek anélkül is.

— Szegény fiam, — szól most az
öreg még szelidebben — nemcsak ten-
magadról van szó. Ámbátor egy meg-
romlott emberért is kár. De ha egy
akad, aki megszegi az Ur parancsolat-
ját, ezzel a többinek is árt, mert ha a
gonosz rabszolgatartó látja, hogy te ön-
ként dolgozol vasárnap is, akkor haj-
csárjaival ő is munkára hajtja szegény
rabszolgáit még vasárnap is.

Olyan vagy te, mint a férges alma,
amelytől megromlik az egész kosár
gyümölcs, Tért a helyes utra, míg nem
késő. Hat napi munka után megérdem-
led a pihenést, ne légy rossz tenmagad-
dal szemben, ne mutass rossz példát
másoknak! Dobj le azt a csomó fát,
amelyet a vasárnap megszentelteleni-
tésével vágál és akarsz most hazavinni.

— Dehogy dobom, hagyj nekem
békét, eredj a templomba, ha prédí-
kálni akarsz, én nem vagyok rá kíván-
csi, — rivallt rá most már egész dur-
ván a favágó és ott hagyta a faképnél.

Az öreg szomorú, de szigorú szem-
mel nézett utána és így fakadt ki:

— Hát ne is dobd le soha azt a
faköteget a hátadról! És mivel így nem
becsülöd meg a vasárnapot ezen a föld-
dön, hát ne legyen neked soha többé
vasárnapod, sem a földön, sem az ég-
ben, hanem élj ott a holdban, intő pél-
dával mindazoknak, akik a vasárnapot
munkával meggyalázzák!

Igy zsólt az aggastyán és így is törté-
nt. Mert az aggastyán nem volt más,
mint maga a jó Isten, aki valaha réges-
régén — azt mesélik — olykor-olykor
leszállt a földre, megnézni, hogyan
tartják meg az emberek az ő parancso-
latait.

Sokan azt mondják, hogy ők még
most is látják a holdban az embert, aki
hátán cipeli a faköteget.

Petőfi, a próféta

(Dr. Földessy Gyula „Petőfi” című tanulmányából)

Petőfi megdöbbentő profetizmusa már költői működése elején kezdődik, eleinte halk sejtelmszerűséggel; de már 1844-ben a leghatározottabb tudatossággal jósolja meg, hogy a szabadságért fog meghalni. És nemcsak a maga sorsát látja előre, de azt is, ami ezzel szoros kapcsolatban van: víziója, nemzete, sőt ezzel egy kulturában élő emberiség életére is kiterjed. Naplójában, 1848. március 17-én, a következő sorokat találjuk: „Nem okoskodás után, de azon prófétai ihletből — vagy ha úgy tetszik, nevezzük állati ösztönnel — mely a költőben van, világosan láttam, hogy Európa naponként közeledik egy nagyszerű, erőszakos megrázkódáshoz. Ezt többször leírtam, még többnek elmondtam. Senki sem hitte jövőlésemet, sokan kinevettek érte, általában ábrándos golyónak neveztek, de azért folyvást élt bennem ama hit s úgy voltam, mint az állatok a földindulás előtt”.

Profetikus verseit, sorait még sohase állították össze; nem lesz érdektelen itt néhányat olvasni s azt az egyiket versét is, melyekben az önbizalom teljes bátorságával, büszke dacával jósolja meg dicsőségét.

„Anyám, álmodtam... egyet,
Nem fejtend meg, mit jelent?
Szárnyaim nővének s átrepültem
A levegőt, a végtelent.”
„Fiacskám, lelkem drága napja
Napomnak fénye! örvendézz;
Hosszúra nyújtja éted Isten,
Álmodnak boldog titka ez...”

Ott fekszik ő haláloságon...
S hallá mint a szellő bus ajka
Kinjának hangján rebege:
„Halál ne vidd el őt karomból,
Ne vidd korán el a fiut;
Soká ígerte őt éltetni
Az ég... vagy álunk is hazud?!...”
„Anyám, az álmok nem hazudnak
Takarjon bár a szemfödél:
Dicső neve költő fiadnak,
Anyám, soká, örökkön él”

Véres napokról álmodom,
Mik a világot romba döntik...
Csak szólna már, csak szólna már
A harcok harsány trombitája...
A csatajélt, a csatajélt
Zajongó lelkem alig várja!...

Ha majd minden rabszolganép
Jármát megunva sikra lép...

... a zászlókon eme szent jelszóval:
Világszabadság
S ezt elharsogják...
S a zsarnokság velük megütközik:
Ott esem el én
A harc mezején...
Ott szedjék össze elszórt csontomat...
A hőseket egy közös sírnak adják,
Kik érted haitak, szent világszabadság!

De mit tőr a szolgaságnak népe?
Mért nem kél föl, hogy láncát letépje,
Arra vár, hogy Isten kegyelméből
Azt a rozsdá rágja le kezéről?
Dalaím, mik ilyenkor teremnek,
Villámlási haragot lelkemnek.

Rettenetes napokat látok közeledni, minőket
Eddig nem látott a világ...
Látom fátyolodat te sötét mély titku jövendő...
A háboru istene újra fölveszi pánccélját...

Vérpanoráma leng előttem el,
A jövendő kor jelenései,
Saját vérök tavába fulnak bé
A szabadságnak ellenségei!
Egy kis mennydörgés szívem dobogása
S villámok futnak által fejemen.

Azt kívánám, hogy itt éljek én s hitvesem
Veletek, barátom, nem zavart magányban...
Eh balgatag beszéd!
Az Isten a magányt nem nekem teremti,
Oda való vagyok én a csatatérre.
Dobják le testemmel együtt majd nevemet
A sírba, de addig ne bántsa senkisésem,
Végtehellenemig nem hagyom a helyet,
Ott essem el bármily sárosan, véresen!

Mit csinálsz, mit varrogatsz ott?
A ruhámat foltozgatod?
Rongyosan is jó az nekem...
Varrj inkább egy zászlót, feleségem!
Sejtek, Sejtek én valamit...
Nem maradhat így sokáig,
Mi hogyan lesz, majd elvállik,
Elvállik a csatatéren...
Drága áru a szabadság,
Nem ingyen, de pénzen adják,
Drága pénzen, piros véren...

Oh szabadság, hadd nézzünk szemedbe!
Oly sokáig vártunk rád epedve...
Te vagy a mi törvényes királyunk...
Ne félj semmit, megvédünk... csak egy szót,
Csak emeld föl, csak mozdítsd meg zászlód
S lesz sereged ezer és ezernyi.
Kész meghalni vagy diadalt nyerni.
S ha elesnénk egy szálig mindnyájan,
Feljövünk a sírból éjfél táján

S győztes ellenségednek megint kell
Küzdeni kísérő lelkeinkkel.

Golyók sivitanak, kardok csengenek,
A zöld mezőt piros vér festi meg,
Csaták zajától zeng a föld s az ég
S te hősi költő, te itthon vagy még?...
Azért daloltál harci vágyakat...
Hogy a midőn a harc elékerül,
Te honn a sutban gyáva szívvel ülj?
Ilyen beszédeket tart a világ...
És én reá csak elmosolyodom...
Azt gondolom: oh gyöngye emberek!
Nem győznek most gyalázni engemet,
S nem győznek majd dicsérni egykoron...
S ha gondolok sokat, ezt gondolom...

Dicső vitéség! édes szerelem!
Bejárom egyszer még e helyeket,
Ma itt vagyok még s holnap távozom,
S tán vissza többé nem is jöhetek.

Adj ki minden hangot, lanton,
A mi benned még maradt...
A nap is, midőn lemegyem,
Pazarolva földön, égen,
Szétszór minden sugarat.
S szólj erősen lantom, hogyha
Már utolsó e dalod:
Hirtelen ne haljon ő meg!
Zengjék vissza az időnek
Bércei — a századok.

Ezek a profeciák teljesüléssel, a költő halálának egészen soha ki nem derített s már ki sem deríthető körülményével együtt valami csodálatos egészet, befejezettséget, missziószerűséget adnak ennek a rövid életnek. Soha még szó és tett, költészet és élet ilyen isteni egységbe nem olvadt egymással.

A legendületlenebb hittel vallom, hogy Petőfi életének ez a befejezése nem véletlenség, de a legszükségesebb következetességgel folyik egyéniségéből; az a vehemens vágya az önfeláldozásnak valósulást követelt, az a „világfölggyújtó szenvedély,” mellyel eszméit költészetében hirdette: a tettben, az áldozatban is az emberi pátoz legmagasabb fokáig, életének odaadásáig kellett, hogy sodorja.

Ha igazi keresztény lélekkel vizsgáljuk az emberiség életét, ha átérezzük átértjük az örökös megváltás nagy misztériumát, Petőfit is ott látjuk nemcsak a legnagyobb költők, de a legnagyobb megváltók között.

Élete, hiszen alakja még folyton nő, a legnagyobb emberi szimbolumok egyikévé fog magasodni, nemcsak a mi „közös eszménk” lesz, de az egész emberiség; örökös tényezője, mozgatója lesz a több, a jobb felé haladásnak, az emberiség folytonos közelebbedésének a nagy cél: az igazság, az Isten felé.

JULIUS HARMINCEGY - DECEMBER HARMINCEGY

Irtá: Csermely Gyula

Ez év december 31-ikén lesz száz éve, hogy Petőfi Sándor született és ez év jul. 31-én volt 73 éve, hogy a segesvári csatamezőn meghalt. Huszonhat év és hét hónap van e két történelmi mérföld-között; huszonhat év és hét hónap volt a világra szóló magyar zseni egész élete.

Tegyünk félre mindent! tegyük félre a politikát, mely sohasem táplálta, de mindig csak sorvasztotta népünket; tegyük félre az aggodást és félre a reményt, a jövőnek ezt a csillogó promesse-jét, mely a szívárványt ígéri és sokszor bösz felindulást vált be; tegyük félre magát a jövőt is és meneküljünk vissza a múltba... szent dolgokra hívlak fel, magyar!

Zarándokoljunk vissza a múltba, szenteljünk ma egy órát vagy csak egy percet is a legnagyobb magyaroknak, aki valaha élt csak egy szivdobogásnyi időt a legértékesebb és legragyogóbb nagyunknak, de ne muljék el ez a nap senki hazánkfánál anélkül, hogy ő rá ne gondoljon, lelke melegegnek egy részét az ő emlékezetének ne szentelje.

A Kiskőrösön most száz éve a mulandóságba belépett és Segešváron most hetven-

három éve a halhatatlanságba bevonul Petőfi Sándorunk emlékezetének.

Testvéreim magyarok! Csak egyetlen egy kis tíz percet kérek, hogy ma Petőfi Sándorunk szenteljed. Te bíró, tedd le a mérleged, azt a Justitia-palossát is tedd le és Petőfi Sándorra gondolj. Elmultával a percnél jobb ember leszel mint voltál, mert Petőfire gondolva olyan szent cselekedetet cselekszel, mint mikor nagypénteken Jézusra gondolsz. Te ügyvéd tedd le az aktákat s te tudós, told félre könyveid; te kereskedő, ha magyar vagy, tedd le egy percre a mintáid és te munkás, te földműves, te meg pihentesd egy kissé a szerszámod és Petőfi Sándorra gondolj. És te is, te vezetője a nyájadnak, akárki legyen Istened, akiben üdvözülsz: ma nem vihetsz véghez teremtődnek jobban teiszó szent cselekedetet, mint, hogy templomodban épülve őt percig nem Istenre, hanem Petőfi Sándorra gondolj.

Miért én magyarom, miért? Mert a költők kultusza a nemzetek élete, azért!

Kicsi legyen egy nemzet vagy nagy csak olyan költőt érdemel, akit megbecsül akit olvas akire emlékszik. Hát elhagynók mulni ezt a napot és nem emlékeznénk meg a mi legnagyobb, legmagyarabb költőnkéről? És bizonyoságot tennék ezzel arról, szegyenletes bizonyoságot és gyászosat, hogy nem érdemeltük meg

azt a költőnket? Jaj lenne akkor nekünk mondom Mégegyszer mondom: a költők kultusza a nemzet élete, az.

Tán az államférfiak vagy a hadaknak vezérei hosszabbítják meg a nemzetek életét? Ugyan megmondanád-e magyarom, hogy Dante idejében ki is volt Firenzében miniszter? Vagy hogy Balassa idejében ki is volt Magyarország nádora? Azt meg igazán nem tudod, mert sohasem is tanultad, hogy ki volt annak a hadtestnek a vezére, melyben Körner szolgált és halt meg a hazáért.

Igy van ez magyarom. A királyok, a katonák és az államférfiak, a legnagyobbak is, csak erőssé tehetnek egy nemzetet és azt is csak ideig-óráig, de hosszuvá tenni az életet csak a fölkenjtje, a költője tudja, és megmenteni a pusztulástól, az enyészettől is csak Isten lelkétől lelkezedett igazi költője tudja.

Becsüjlik meg a költőket, soha meg ne teledkezzünk róluk. Mert csak addig élünk, mint nép, amíg él ajkunkon a szó, él szívünkben az érzés, amit szent örökül ránk hagytak; addig élünk, mint nép, amíg bennünk az ő magasztos lelkük.

Perfectum: futurum. Akié a múlt, azé a jövő. Vissza kell szállnunk a múltba, hogy megtaláljuk hitünket a jövőben; ma te vagy az, Petőfi Sándorunk, ki hetvenhárom év múltjából előre mutatsz a vigasztalóbb jövőbe.

Stolz Henrik Fiai, Novisad

Temerini utca 3. szám - Telefon 158. szám

Fichtel & Sachs, schweinfurti precizius golyós-csapágyművek vezérképvele

Saját gyártmányaink: gőzarmaturák, csapágyak, tápszivattyúk, Máv. Marshall és Hofherr szabályozó-szelepek, „Mobil” fehér csapágyfém. Pálinkacsapok és keverők
Raktár: golyós csapágyak, kazán- és gázcsövek, szijak, gép és hengerolaj, tömitések, csavarárú, sárga és vörösrézlemezek, csövek és rudak. Szerszámok és szerszámgépek

HERCOG F.

Papi szabó

Novisad, Ustav-ska (Alkotmány) ut 15. szám alatt Saját házában

Elvállalok reverendák, címádák, romátka és minden másnemű papiöltönyök készítését. Ugyiszintén mise és egyházi ruhák javítását.

Birétumom — Mucetum — Kollárék — és öveket rendelés szerint készítek, Nagyobb megrendeléseknél mértékvetelve kívánatra házhoz megyek, szövetmintákat címre bérmentve küldök. Sürgőnycim: Hercegszabó.

Bőrdiszműáru Utazó-böröndök

legjobb kivitelben.

Női kezításkák, erszények, szivar és cigaretta tárcák. Kocsikázó és lovagló felszerelések. Mi-dennemű sportcikkek nagy választékban legolcsóbban beszerezhetők

Dietrich Frigyes böröndösnél

Novisad, Kralja Petra 30.

Rendeléseket gyorsan és pontosan eszközölök. Saját készítményű árak állandóan raklaron.

ARANY!

és ezüstárak, zseb- és fal-órák, ch.naezüst tárgyak és evőeszközök nagy választékban a legolcsóbb árak mellett kaphatók

ARANY!

Ékszerek átalakítása, óra és ékszer javítások a leg-szebben és leggyorsabban eszközölteknek. — Minden nálam volt vagy javított óráért 1 év jótállás

ERTL BÁLINT

ékszerész és órásnál, NOVISAD — UJVIDÉK, Kralja Petra ulica 30.

A leghasznosabb és legalkalmasabb karácsonyi ajándék az amerikai SINGER-varrógép

családok részére, valamint ipari és gyári célokra.

Eladás havi és heti részletfizetésre (24 hó alatt.)

Raktáron van

SINGER

varrótü

SINGER

cérna

SINGER

selyem és mindenféle

SINGER

olaj

SINGER

pótkatrészek

SINGER-varrógép BOURNE & CO. NEW-YORK.

NOVISAD, MILETICEVA 4.

Képviseletek: Petrovaradin, Futog, Petrovac, Kula, Srbobran, Becej, Titel. — Központi képviselet az S. H. S. királyság részére: Zagreb, Marulićeva ulica 5. — Képviselet minden nagyobb helyen.

Hölgyek figyelmébe!

Női fodrászat, haj-, arc- és kézzapolási

Speciális hajfestés Hennával minden szíjben. Saját műtermében legmodernebb párisi módszerekkel parókákat, hajfonatokat és más hajbetéteket készítek. Parókákat mindenféle szíjben kölcsönzők. A szíjben elsősorban szakértő muskaerők működnek.

A közönség szíves támogatását kéri:

Weiss Albert, fodrász

Novisad, Apolló udvar. 4181-1-2

Dr. Popov Milorad

királyi közjegyző (Novisadon)

értcsíti az összes érdekelteket, hogy

közjegyzői irodáját

Duna-utcából áthelyezte Kralja Petra-utca 22. szám alá, I. emelet, (Nagy trafik mellett.)

OPTÁLÓK FIGYELMÉBE!

Ingatlan forgalmi iroda, közvetít birtokok, házak, szállók és egyéb ingatlanok eladását és vételét

DECLEVA ENDRE, PÉCS

Zsolnay Vilmos utca 5. szám.

TÜZIFA

legolcsóbban beszerezhető hajó és waggontételekben a

GERBER-sörgyárban

STARI-BECSEJ.

Ugyanott 2 jékarban levő teherautó eladó.

Legolcsóbb karácsonyi ajándék

Wiederkomm János

mézeskalácsos és gyertyaöntő (Futaki ut 88.) mézeskalács különlegességgel.

10 Dinár egy doboz (50 drb) karácsonyfadísz mézeskalácsból. Nagy választék karácsonyfa-gyertyákban

háztól a leggyorsabban és legolcsóbban mindenféle könyvnyomtatás munkák

GUTENBERG

könyvnyomtatás Novisad, Szabadgát tér 1. szám alatt (a rom. kátholikus templommal szemben). — Telefon 88.

SCHMOLKA HIRDETŐ IRODA HIRDETÉSEI

NOVISAD, FUTOŠKI PUT 2. TELEFON 276

ÜVEGCISISZOLÁS!

Foltmentes fehér tükröket garanciával készít

„VITRUM“ NOVI-SAD
Fatoska put broj 84. Régi tükrök javítása. (3030-1-29)

Köszén

kákényi, zenicit és vidneki bányákból.

Gáz-kocsz

čehoslovaki és német kokszolókból.

Bükkfa-szén

garantált száraz szivógázmotorok részére.

Tüzifa

Bükk és Tőgy. s áll. szonai minden mennyiségben, vasgondolatokban franko minden vasutaloms, szolid f. t. ételek mellett.

Fa- és szén nygtelep

Braća Krajačević

Novi-Sad. — Telefon: 165

Értesítjük a t. butorvásárló közönséget, hogy ipartelepünket az u. n. gubógyár épületébe helyeztük át és üzemünket kibővítve abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy a t. közönség legmesszebbmenő igényeit is kielégíthetjük. — Ez

alkalommal nem mulaszthatjuk el, hogy a „Dunav“ biztosító társaságnak őszinte köszönetet ne mondjunk, s igaz elismerésünknek kifejezést ne adjunk, amiért a bennünket ért tüzkártaladéktalanul és a legnagyobb előzékenységgel liquidálta.

CZIGLER KAICS és TÁRSA

butorgyárosok. Miniarsktár a barátok lemploma mellett.

SZUBOTICA.

PIERRETTE

VÉD-

JEGY.

CSOKOLÁDÉ és
CUKORKAGYÁR

NOVI-SAD SHS.
Testvérvállalat: WIEN.

1923. február 1-én

kezdi az üzemét.

GUMBINGER FERENC

gépgyár és javítóműhely Novisad, Darányi-telep, postafiók 87. — BEZENICA vas- és acélöntöde,

Osijek III. volvoctnal képviselője

Átvész megbízásokat öntvényekre minta vagy rajz szerint a legolcsóbb naptáron a legrovi-ebb szállítási határidő mellett, malom és téglagyári berendezésekre szivógáz generátorokra, kör- és szalagfűrészekre stb. — Állandó raktár közlőműalkatrészekben, u. m.: függő- és faligymok, csapágyak, tengelykötők, állítógyűrűk stb. nyersen vagy megmunkálva. — Vállal mindennemű gépjavitást és hengerrovátkolást.

DEDY

the best
Terpentine
shoecream

Depot: Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika, Novisad.

LICHTSCHEIN MÁRTON és TÁRSAI

Mezőgazdasági gépek, — Szivógáz-, — Benzin- és Nyersolaj-Motorok, — Szerszámok, — Szerszámgépek.

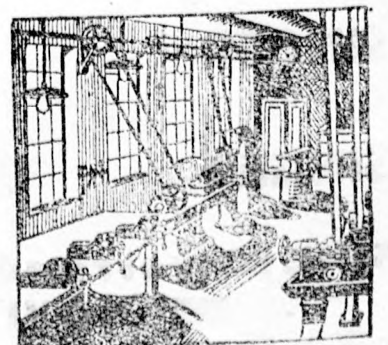
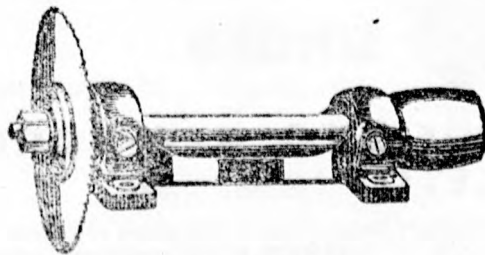
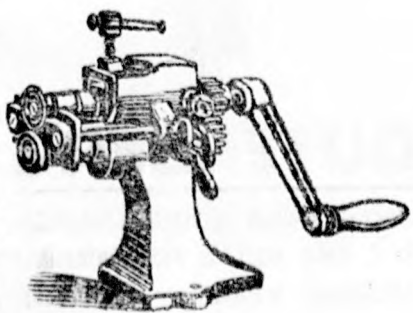
Főüzlet:
Kraja Alexandra 17. (47)
Telefon: 128.

NOVISAD

Fiókiüzlet:
Futoški put 6. (28)
Telefon: 206.

Sürgöncim: LICHTSCHEIN NOVISAD.

Malomberendezési gépek és anyagok, — Autóalkatrészek, Községi tűzifecskendők, — Szőlő és pincegazdászati tárgyak, — Fürdőberendezések, — Szivattyúk, — Csövek, — Viz-, légszesz- és gőzvezetési szerelvények, valamint az összes ipari és műszaki szükségleti cikkek.

BECK JÁNOS

MODERN HÖNYPRÓTÉSZETE
NOVI-SAD FUTARI UTCA 19. SZ.

Géperőre berende-
zett üzemében vállal
e szakmába vágó
megrendeléseket,
egyes munkák és
tömeg cikkeket. ≡

BELJANSKI ÉS STERN

NOVI-SAD PRIMORSZKA (VÁSÁR) UL. 3.

GÉPMŰHELY. — VAS- ÉS RÉZÖNTÖDE.

Pontos kiszolgálás!

Julányos árak!

MODERN ELŐNYOMDA

A legújabb függöny, Stor, miljó,
futó, fehér-nemű és ruhaminták
≡ nagy választékban. ≡

NAGYFEJEÖNÉ

női divatterme. Jevrejska (Fut.) u. 9.

Gombáthuzás!

Gombáthuzás!

**IPAR ÉS KERESKEDELMI TAKARÉK-
PÉNZTÁR R. T., NOVI-SAD.**

Alaptőke: K 12,000.000.— Tartalékalap: K 10,000.000.—
Betétállomány: K 70,000.000.

IGAZGATÓSÁG:

Ernst Bernát alelnök takereskedő, Ernst János és Roth cég belleltagja	Forster Géza alelnök bírtokos, nyug. városi tanácsos
Forgács Benő nagykereskedő	Dr. Lusztig Nándor ügyvéd
Grosz Viktor nagykereskedő, Grosz és Lácics cég belleltagja	Matić Milorad okl. gazdasz, földbirtokos és gabona- kereskedő, a novisadi terménytőzsde választott bíróságának tagja
Horowitz D. L. nagykereskedő, nyug. kendergyári igazgató Palánka	Peklo Béla építész
Kassovitz Miksa vezérigazgató	Perok Miroslav a Horvát Általános Hitelbank igaz- gatója, Zagreb
Kostial Živanović József a Horvát Általános Hitelbank vezér- igazgatója, Zagreb	Rosenberg Ignác a Beocini Cementgyár r. t. vezér- igazgatója
Luckmann József a Kreditanstalt für Handel u. Industrie igazgató tanácsosa, Ljubljana	Dr. Tibor Rezső ügyvéd

Tosti Ágoston

a Kreditanstalt für Handel und Industrie igazgatója, Ljubljana

FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Derner Lipót kereskedő	Plachte Lajos a Horvát Általános Hitelbank helyet- tes igazgatója, Zagreb
Frank Miksa Guttman és Frank cég disponense	Stern Ottokar a Kreditanstalt für Handel u. Indus- trijske cégvez. főkönyvelője, Ljubljana
Mayer Ferdinand nagykereskedő, Max Fleischer & Mayer cég belleltagja, Beograd	Wolf Samu takereskedő

ALIGAZGATÓ:

Révész Gyula

CÉGVEZETŐK:

Szűcs Ferenc
főkönyvelő

Winkle Antal
pénztáros

Szállítási és Fuvarozási Vállalat

KRUMESZ PÁL

UJVIDÉK

Futaki-utca 60.

Elvállal helybeli és
vidéki árufuvarozást
teherautóval vagy
stráfkocsikkal és áru-
beraktározást.

Telefon 270.

Telefon 270.